יודעז, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאַנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 123 | Łódź, Niedziela, 28 maja 1933 r. | עלפטער יאָהרגאַנג | לאָדז, זונטאָג, ג׳ סיון תרצ״ג | № 123

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

די יודישע פּעטיציעס אין גענף

דייטשלאַנד לײדט אַן אונגעריכטע מפּלה. — נאָך קורצער געשלאָסענער זיצונג בעשליסט דער פעלקער־בונד־ראַט צו בעטראַכטען די בערנהיים־פּעטיציע אויף אַן עפענטליכער זיצונג. — דייטשלאַנד גיט אָפּ אַן ערקלערונג, אין וועלכער זי אַנערקענט זיך שולדיג און וואַרפט די פעראַנטוואָרטליכקייט אויף די „אַדמיניסטראַטיווע אָרגאַנען״ אין אויבערשלעזיען. — מאָנטאָג עפענטליכע דעבאַטע איבער יודען־רדיפות אין דייטשלאַנד

גענף, 26 (יט״א) טראָץ אַלע פּעסימיסטישע אויסרעכענונגען און ערוואַרטונגען האָט היינט, פרייטאָג, אין די פריה־מאָרגען־שעה׳ן די פראַגע פון דער בערנהיים־פּעטיציע אָנגענומען אַ פולשטענדיג אונגעריכטע גינסטיגע ווענדונג פאַר דער יודישער זאַך.

אין די פעלקער־בונד־קרייזען ווערט דער רעזולטאַט פון היינטיגען טאָג בעטראַכט אַלס נצחון פון דער יודישער זאַך — דורך דער פּעטיציע פון דעם ביז־איצט אונבעקאַנט־געוועזענעם דייטשען יוד פריץ בערנהיים — איבער דעם אַנטיסעמיטישען היטלער־דייטשלאַנד.

די דייטשע דעלעגאַציע איז געווען געצוואונגען צו פערטיידיגען זיך מיט אַ דעקלאַראַציע, וואָס איז פאַרגעלעזען געוואָרען אויף אַן עפענטליכער זיצונג פון פעלקער־בונד־ראַט. אין איהר דעקלאַראַציע האָט די דייטשע דעלעגאַציע געוואָרפען די שולד פאַר פערגוואַלדיגען די רעכט פון דער יודישער מינדערהייט אין אויבער־שלעזיען אויף „דעם טעות, וועלכען עס איז בעגאַנגען די לאָקאַלע אויבער־שלעזישע אַדמיניסטראַציע״.

נאָך היינט אין די פריהמאָרגען־שעה׳ן האָבען די דייטשען געמאַכט פיבערהאַפטע אָנשטרענגונגען נישט צו דערלאָזען, אַז דער בעשלוס פון נעכטען אָוונט וועגען בעטראַכטען די בערנהיים־פּעטיציע ביי געשלאָסענע טירען, זאָל געענדערט ווערען.

די דייטשען האָבען געליטען אַ פולשטענדיגען פאַר זיי אונגעריכטען דורכפאַל.

ווי עס איז געווען אָנגעקינדיגט, האָט זיך די פעלקערבונד־ראַט פערזאַמעלט אויף אַ געשלאָסענער זיצונג, וועלכע האָט אָבער געדויערט זעהר קורץ, מחמת באַלד פון אָנהויב פון דער פערטרויליכער זיצונג האָט דער ראַט בעשלאָסען — טראָץ דער בעשטעטיגטער טאָג־אָרדנונג — די בערנהיים־פּעטיציע צו בעטראַכטען ביי אָפענע טירען.

דער דאָזיגער פלוצימער בעשלוס האָט אונגעריכט געגעבען אַ פולשטענדיג געגענגעזעצטע גינסטיגע אויסזיכט דער יודישער זאַך, וועלכע האָט נאָך מיט אַ שעה פריהער — איידער דער פעלקערבונד־ראַט איז זיך צונויפגעקומען — אויסגעזעהען צו זיין פערשפּילט.

תיכף אין טאָקע די זיצונג פון פעלקערבונד־ראַט ערקלערט געוואָרען אַלס עפענטליכע. די אַלגעמיינע שטימונג האָט אין די היינטיגע פאַרמיטאָג־שעה׳ן איהר העכסטען פונקט, ווען דער פאָרשטעהער פון דייטשלאַנד אויף דער זיצונג פון ראַט פאָן קעלער האָט פאָרגעלעזען, שוין ביי אָפענע טירען, זיין דעקלאַראַציע אין נאָמען פון דער דייטשער רעגירונג.

דער תמצית פון פאָן קעלערס דעקלאַראַציע איז געווען:

עס איז נישט מעגליך, אַז וועלכע עס איז אינערליכע געזעצגעבונג אין אויבער־שלעזיען זאָל שטעהען אין סתירה מיט די אינטערנאַציאָנאַלע התחייבות׳ן פון דייטשלאַנד. אויב אָבער אַזוינס איז געשעהען, איז עס די שולד פון אַן אַדמיניסטראַטיווען טעות, וואָס איז בעגאַנגען געוואָרען דורך די לאָקאַלע בעאַמטען־אָרגאַנען אין אויבער־שלעזיען.

די דאָזיגע דעקלאַראַציע, אין וועלכער דייטשלאַנד איז אָפען מודה, אַז אָנוועזענדיג איהר אַנטיסעמיטישע פּאָליטיק אויך לגבי אויבער־שלעזיען, איז זי דערמיט בעגאַנגען אַ פערלעצונג פון אינטערנאַציאָנאַל - פערפליכטענדע אָפּמאַכען, פאַר וועלכע זי פרובט אָבער צו מאַכען פעראַנטוואָרטליך בלויז צווייט־ראַנגיגע „אַדמיניסטראַטיווע אָרגאַנען״ — האָט געמאַכט אַן אונגעהויער שטאַרקען און פאַר דייטשלאַנד צושמעטערענדען איינדרוק.

נאָכדעם ווי פאָן קעלער האָט פאָרגעלעזען זיין דעקלאַראַציע האָט גענומען אַ וואָרט דער פאָרשטעהער פון אירלאַנד, ד״ר לעסטער, וועלכער איז דער ראַפּאָרטער פון דער בערנהיים־פּעטיציע און אויסגעדריקט זיין וואונש צו רעפערירען די פּעטיציע אויף דער שבת׳דיגער עפענטליכער זיצונג פון ראַט.

דער פעלקערבונד־ראַט האָט דערויף מסכים געווען.

אַזוי אַרום רייכט מען זיך, אַז שבת, וועט די פראַגע פון די יודען - רדיפות אין דייטשלאַנד אויפגעוויקעלט ווערען אין אַ ברייטער עפענטליכער דיסקוסיע.

גרויסער אינטערעס צו דער מאָנטאָג׳דיגער יודען־דעבאַטע

אויף דער זיצונג פון פעלקער־בונד

גענף, 27 (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש)

דער בעריכט צו דער מאָנטאָג׳דיגער דעבאַטע פון דער יודישער פּעטיציע איז זעהר גרויס. הענדערסאָן האָט אָפּגערופען די פאַרמיטאָג־זיצונג פון דער ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ, כדי אַלע מיטגלידער פון פעלקער־בונד זאָלען קענען זיין אָנוועזענד אויף דער זיצונג פון דער דעבאַטע איבער דער יודישער פּעטיציע.

יודישע רעגירונגס־בעאַמטע אין סאַר־געביט וועלען בלייבען אויף די פּאָסטענס

אַזוי פערזיכערט די דייטשע דעלעגאַציע אין גענף

גענף, 27 (יט״א טעלעגראַפיש)

די סעסיע פון פעלקער־בונד האָט בעריהרט די פראַגע וועגען סאַר־געביט. ס׳האַנדעלט זיך וועגען דער מורא, אַז אויב דער סאַר־געביט זאָל צוריק געגעבען ווערען צו דייטשלאַנד, וועלען בעזייטיגט ווערען אַ סך רעגירונגס־בעאַמטע צוליב ראַסען־טעאָריע.

די דייטשע דעלעגאַציע האָט ערקלערט, אַז אַלע ביז איצטיגע רעגירונגס־בעאַמטע אונאָפּהענגיג פון דער נאַציאָנאַלער אָנגעהעריגקייט, וועלען ביי אַלע אומשטענדען ווייטער בלייבען אויף די פּאָסטענס.

דייטשע דעלעגאַציע אָפּגעזאָגט אונטערצושרייבען אַ פערפליכטונגס - דעקלעראַציע

אַז די דייטשע רעגירונג ציהט צוריק אַלע לעצטע פעראָרדנונגען געגען יודען

גענף, 27 (יט״א טעלעגראַפיש)

די דיסקוסיע איבער די יודישע פּעטיציעס איז אָפּגעלעגט געוואָרען אויף מאָנטאָג, דאָס איז געשעהען אַלס רעזולטאַט פון די בעמיהונגען פון דער דייטשער דעלעגאַציע, וועלכע נעמט אָן אַלע מיטלען, נישט צו דערלאָזען צו קיין עפענטליכער דיסקוסיע.

די דייטשע דעלעגאַציע האָט געפיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט׳ן רעפערענט פון די פּעטיציעס, אַז די דיסקוסיע זאָל נישט פאָרקומען. די אונטערהאַנדלונגען האָבען צו קיין רעזולטאַט נישט געפיהרט, דער רעפערענט האָט פערלאַנגט, אַז די דייטשע דעלעגאַציע זאָל אונטערשרייבען אַ דעקלאַראַציע, אַז אַלע פעראָרדנונגען פון דער היטלער־רעגירונג געגען יודען זאָלען צוריקגעצויגען ווערען און אַז די דייטשע רעגירונג זאָל זיך פערפליכטען צוצושטעלען צו דער סעפּטעמבער־סעסיע, אַ בעריכט ווי אַזוי די פערפליכטונגען זענען פון דער דייטשער רעגירונג אויסגעפיהרט געוואָרען.

די דייטשען האָבען אַזאַ דעקלאַראַציע נישט געוואָלט אונטערשרייבען.

מאָנטאָג ווערט דערוואַרט אַ לעבהאַפטע דיסקוסיע. אין דער דעבאַטע וועט זיך בעטייליגען פּאָול באָנקור און אַנדערע פּאָליטיקער.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקהייטען

11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)

טעל 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 1-11 און פון 2-3 נאָכמ.

די בעסטע עקסקורסיע קיין ארץ־ישראל

אין חודש יובל

איינשרייבונגען טעגליך פון 10 – 1 בייטאָג און פון 4-7 נאָכמ.

אין „תוצרת ארץ־ישראל״ לאָדז. שרודמיעסקאַ 3.

פאַר גאָלד, בריליאַנטען, ביזשוטעריע און לאָמבאַרד־קוויטענס צאָהלט די העכסטע פּרייזען

איזידאָר פּיאַלקאַ

פּיעטריקאָווער 7.

בעזה״י

א גראַנדיעזע

מאַסען־פערזאַמלונג אין ווילקער שוהל

היינט, זונטאָג, פּ׳ נשא, פּינקטליך 7 אָוונט קומט פאָר אין ווילקער שוהל, זאַכאָדניאַ 56

אַ גראַנדיעזע מאַסען־פערזאַמלונג

עס וועלען אויפטרעטען: הרה״ג סעגאַל שליט״א, הרב ר׳ שמחה טרייסטמאַן שליט״א, פרנס ר׳ דוד צבי זילבערשטיין, ר׳ יצחק פּיליץ, ר׳ חיים דוד ראָזאַנעס, הרב ר׳ אברהם אייזענבערג א.א. מיט דער בעטייליגונג פון די חשוב׳ע געסט די רבנים פון גראָדנאָ און קראָסנאָ שליט״א.

א.ד.ט. „אונזער ווידערשטאַנדס־קראַפט געגען די פערפאָלגונגען אויף׳ן יודישען פאָלק״

בעמערקונג: די ווייבער שוהל וועט זיין אָפען פאַר פרויען.

2817

פּאַרק העלענאָוו ● „לינת הצדק״

היינט, זונטאָג, דעם 28. מאַי, 4 נאָכמ. קומט פאָר

א גרויסע

גאָרטען־פערוויילונג

לטובת די נאַכט־פּאַגאָטאָוויע

„לינת־הצדק״

פערבונדען מיט פיל איבעראַשונגען 1) אַרטיסטישע אויפטריטען אויף דער עסטראַדע, 2) סימפאָנישע אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון דיר. טעאָדאָר רידער, 3) גרויסע פאַנטען־לאָטעריע. יעדער נומער געווינט. בענגאַלישע פייערן. קאָנפעטי. אייגענער בילעטער און כשר׳ער בופעט.

בילעטען צום פּרייז 1 זל. און 50 גר. ביי דער קאַסע.

היינט-וואהלען אין דאנציג

שרעקליכע טעראר-אקטען פון די היטלעריסטען

דאנציג, 27 (ספ. טעל.)

היינט קומען פאר וואהלען צום דאנציגער סענאט. נעכטען איז פארגעקומען אין צאפאט א גרויסער מיטינג פון די דייטש-נאציאנאלע. א גרופע היטלעריסטען האט אראפגעריסען די שווארץ-ווייס-רויטע פאהן, וואס איז געהאנגען פאר'ן זאל. צווישען די היטלעריסטען און דייטש-נאציאנאלע איז געקומען צו א בלוטיג געשלעג. 7 דייטש-נאציאנאלע זענען שווער פערוואונדעט געווארען. די היטלעריסטען האבען זיך געוואלט אריינרייסען אויף דער פערזאמלונג און דארט זיך אפרעכענען מיט'ן עולם. אבער זייער פיהרער גרייזער האט זיי דערפון אפגעהאלטען. ער האט זיי געבעטען נאך צו האבען געדולד ביז נאכ'ן 28 מאי. דעמאלט וועט מען שוין זיך מיט אלע קאנען אפרעכענען.

* * *

די דאנציגער פאליציי האט ארעסטירט 4 פערזאן און זיי אוועקגעפיהרט קיין מזרח-פרייסען, וואו זיי זענען איבערגעגעבען געווארען אין די הענד פון די היטלער-תלינים.

* * *

די לעצטע טעג זענען אין דאנציג און אויך אויף דער פראווינץ פארגעקומען א רייה וואהל-מיטינגען פון די ס. ד. אין דאנציג איז דער מיטינג פארגעקומען אין דער מעסע-האלע, וועלכע איז געווען פול געפאקט. אויפ'ן מיטינג איז אויך ארויסגעטרעטען קארל רענער פון וויען.

די שטימונג צווישען דער ארבייטערשאפט איז, נישט געקוקט אויפ'ן טעראר א פעסטער.

זונד-צושטאנד איז א בעפרידיגענדע, ער איז אמת זעהר אפגעשוואכט, אבער ווי די דאקטוירים ער-קלערען וועט מען איהם קענען דערהאלטען ביים לעבען.

200 סערטיפיקאטען קיין דייטשלאנד

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראפיש)

די ארץ-ישראל-רעגירונג האט איבערגעשיקט קיין דייטשלאנד 200 סערטיפיקאטען.

גאנדהי הערט אויף צו הונגערן

לאנדאן, 27 (ספ. טעל)

מאנטאג ענדיגט זיך גאנדהיס 3 וואכענ-דיגער הונגער-שטרייק. מאהאטמא גאנדהיס גע-

שארפע פעראָרדנונגען פון דייטש-לאנד געגען עסטרייך

האבען ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג

בערלין, 27 (ספ. טעל..

די דייטשע פעראָרדנונג געגען עסטרייך האָבען געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק. מ'ווייזט אָן אויף דעם שאַרפען כאַראַקטער פון די דייטשע פעראָרדנונגען, וועלכע קענען ברענגען צו פער-מאַכען די דייטשע גרעניצען פאַר דער קאָמוניקאַ-ציע מיט עסטרייך. אַלע רייזענדער, וואָס פאָהרען קיין עסטרייך וועלען מוזען וויזירען זייערע פעס-סער. די דאָזיגע פעראָרדנונגען צילען ווייכער צו מאַכען עסטרייך לגבי דער היטלעריסטישער פאָ-ליטיק, דער עסטרייכישער מיניסטאָרען-ראַט וועט אָננעהמען אַ שטעלונג ערשט דינסטאָג.

קאנפיסקירט דאס פערמעגען פון די דייטשע קאמוניסטען

בעשלוס פון דער דייטשער רעגירונג

בערלין, 27 (ספ. טעל.)

אויף דער פרייטאג'דיגער 5-שעה'דיגער זיצונג פון מיניסטארען-ראט איז בעשלאסען גע-ווארען צו קאנפיסקירען דאס גאנצע פערמעגען פון די קאמוניסטען. דער בעשלוס איז אנגענומען גע-ווארען אויפ'ן יסוד פון ארט. 40 פון שטראף-קאָדעקס, וועלכער זעהט פאר די קאנפיסקאציע פון פערמעגען בעת א פערברעכען. צוליב דעם, וואס קאמוניסטען ווערען בעטראכט אלס מלוכה-פערעטער איז דאס געזעץ וועגען קאנפיסקאציע אנגענומען געווארען.

רוסלאנד איז מסכים מיט דער שטעלונג פון פוילען

אין דער פראגע פון „אפמאך פון 4"

מאָסקווע, 27 (ספ. טעל.).

די פוילישע קאנטראקציע געגען דעם אָפּמאַך פון 4 מלוכות האָט אין מאָסקווע אַרויסגערופען אַ גרויסע פעראינטערעסירונג און ווערט אָבסעי-ווירט מיט סימפאטיע.

די „איזוועסטיא" ציטירט די אַרטיקלען פון דער פוילישער פרעסע וועגען דער בעגאַטיוועער שטעלונג פון פוילען צום אָפּמאַך.

„ראַשבאַיאַ זוויעזדאַ" שטעלט פעסט, אַז ס'איז נישט פאַרהאַן קיין ספק, אַז אַלע מעגליכע קאָמבינאַציעס, וואָס זענען פערבונדען מיט'ן אָפּמאַך, ווערען אויסגענוצט צו אַנטי - סאָוויעטישע צילען.

פאַריז, 27 (ספ. טעל.).

„פטי פאַריזיען" ברענגט איינצעלהייטען וועגען פראַנצויזישען געגען-פראָיעקט צום אָפּמאַך פון 4. דער פראַנצויזישער קאָנטר-פראָיעקט היט די אינ-טערעסען פון פוילען און דער קלייגער קאָאַליציע.

זעלבסטמארד פון א יוד. בער-זען-מעקלער-אין ווארשא

ווארשא, 28 (טעלעפאניש)

אויף וואסאלנא 47 איז בעגאנגען זעלבסט-מארד דער בעקאנטער בערזען-מעקלער יודעל האָלץ.

פראנקרייך וועט דאך מוזען צאהלען

פאריז, 27 (ספ. טעל.)

פון וואשינגטאן מעלדעט מען, אז דער פרעזידענט רוזוועלט האט אין א געשפרעך מיט זשורנאליסטען ערקלערט, אז נישט קוקענדיג אויף די אונטערהאנדלונגען וועגען די מלחמה-חובות, וועט פראנקרייך דאך מוזען בעצאהלען די דעצעמבער-ראטע פון פאריגען יאהר, וועלכע די פראנצויזישע רעגירונג האט נישט בעצאהלט.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8–2 און פון 5-9 אווענד.

בעזונדערווארטע-צימער פאר פרויען.

צאהן-ארצט

ROZIW-PEICHOWA

האט זיך איבערגעצויגען

אויף 38 זגערזשער 38

(געגענאיבער זגערזשער 15)

נעהמט אן פון 10–2 מיטאג און פון 4–7 נאכמ.

צו לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. **H. LUBICZ**

ספעצ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7, טע. 141-32.

נעהמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד, זונטאג פון 9–11 בייטאג.

ערשט קלאסיגער

הערן-שניידער-אטעליר

א.ח. קוטשינסקי

3 פאמארסקא 3

מאכט בעקאנט, דאס צום פריהלינג- און זומער-סעזאן פיהרט ער אויס פערשידענע בעשטעלונגען לויט די לעצטע מאדעלען

צו צוגענגליכע פרייזען

MISTRZ KRAWIECKI

A. Ch. Kuczyński

3 Pomorska 3

די נייעסטע מאדעלען

פון זומער-שיך

און פלעציאנקעס

איז א רייכע אויסוואהל טמפפעהלט

A. Ogórek

11 ZAWADZKA 11.

LABORATORJUM

Chemiczno-Bakterjologiczne

Inż. Chem. F. SZAC

ul. Piotrkowska 37, tel. 230-85

Wszelkie analizy przemysłowe: wody, mydła, oleiny, artykułów spożywczych i t. d.

Ceny zniżone

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטאָרישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

אלע דארפען וויסען!

צום זומער סעזאן בעקומט איהר

רעשטען

פון די בעסטע קוואליטעטען ביליגער. טאמאשא-ווער און אנדערע נייעסטע - מאדערנסטע מוסטערן פון הערען- און דאמען-שטאפען

פאר מענער אויף אנציגער, אויף פאלטענס

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך!

פאר דאמען אויף פאלטענס, אויפקאסטיומען

געדענקט דעם אדרעס / נור ביי

R. SZCZĘŚLIWY

5 נאוואמיעסקא 5, פראנט, 2. שטאק.

די ביליגסטע קוועלע און דער גרעסטער אויסוואהל פון לייסטע-, סטיל-, אוואל-

ראהמען

צו פארהאנגען צו טאפעטען-לייסטען נאר אין דער פאבריק פון

י. צווייליך, לאדז,

11 נארוטאוויטשא 11. אין הויף

בעמערקונג: בעזיצע קיין פיליאלען.

שלאסעריי-ארבייטען,

ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען, מעטאל-בעארבעטונגען, מא-שינען-טיילען

פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

Dr.

Wajnberg

ספעציאליסט פון לונגען- הארץ- און מאגען-קראנקהייטען

ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02

נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אוו.

7-קלאסיגע שולע און פרעבעל-שולע

קאצענעלזאן - נאחומאוו

פאמארסקא 20 (רוג סאלנא 4) טעל. 177-01

קאמוניקאט אויפ'ן שול-יאהר 1933/34.

איינשרייבונגען פון נייע שילער ווערען אנגענומען אין אלע קלאסען. ווי אויך פאר ענטוויקעלטע קינדער פון 5 יאהר אין A° (פארבערייטונגס-קלאס). אין פרעבעל-שולע ווערען אנגענומען קינדער פון 3 יאהר אן.

ביי דער שולע עקזיסטירט א 50% נאכמיטאג-הנחה-שולע פאר אונבעמיטעלטע אדער פיזיש-שוואכע קינדער.

אונטעררעכטס-שפראך אין שולע ווי אויך אין פרעבעל-שולע – פויליש. די העבראישע שפראך און די למודי-קודש זענען געשטעלט אויף דער העכסטער מדרגה.

די פארמאליטעטען מיט דער שול-טאכס ערלעדיגט די קאנצעלאריע.

די למודים הויבען זיך אן דעם 15/8 (כ"ג אב).

דער לאקאל פון דער שולע ווערט בעדייטענד פערגרעסערט.

איינשרייבונגען פון 20 אפריל אן פון 10 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

אכטונג: דער שול-פראגראם איז צוגעפאסט צום נייעם געזעץ פאר רעארגאניזאציע פון גאנצען שול-וועזען. נאכ'ן ענדיגען פון 7 אָרדזשיאלען טרעטען די שילער אריין אין א העכערע-אָרער טער-שולע, און נאך 6 אָרדזשיאלען אין גימנאזיום.

די פרייזען פון שכר-למוד ווערען רעדוצירט ביז'ן מינימום.

גמנסי' בת שמונה מחלקות

„בית אר"פנא"

ע"י החברה תורה ודרך ארץ

w Łodzi, Piotrkowska 111, tel. 176-46

אכטונג, יודישע עלטערן!

ווער עס וויל זיין קינד ערטיילען א רעליגיעז-נאציאנאלע ערציהונג, זאל וויסען, אז אין שול-יאהר 1943/34 וועלען די נידריגע קלאסען פון גימנאזיום פערוואנדעלט ווערען אין א פאלקס-שולע מיט א ספעציעל רייכערן פראגראם פון די למודי קודש. – שילער פון די פאלקס-שולען נעהמען מיר אן אויך אן צוגרייטונג פון יודאיסטיק און מיר ארדנען איין פאר זיי אומזיסטע קורסען פון די יודאיסטישע למודים.

כדי צו דערהייבען דעם מצב פון די יודאיס-טישע למודים, איבערהויפט פון למוד התלמוד, וועלען די למודים פארקומען אויך נאכמיטאג, אונטער דער לייטונג פון א רב. א גדול בתורה.

דער שכר-למוד בעדייטענד פערקלענערט!

דירעקציע און פערוואלטונג.

די קאנצעלאריע איז אפען טעגליך פון 9–2 נ.מ. 2872

אפעל צום וועלט-יודענטום

פון דער הילף-אקציע פאר די פליטים

אונטערגעשריבען פון די בעדייטענדסטע ענגלישע און יודישע פאליטיקער

לאנדאן, 27 (יט"א טעלעגראפיש) די יודישע „אגענץ". האט פערעפענטליכט אן'אויפרוף צום גאנצען וועלט-יודענטום מיט אן'אפעל צו שטיצען די הילף-אקציע פון די פליטים פון דייטשלאנד, צו בעזעצען די פליטים אין ארץ-ישראל. דער פאנד וועט אנגערופען „קרן הצלה". דער אויפרוף איז אונטערגעשריבען פון די אנגעזעהענסטע פערזענליכקייטען. צ. א. לארד רידינג, לארד דזשארדזש, הערבערט סעמועל, נחום סאקאלאוו, ד"ר חיים ווייצמאן, ווארבורג א. אנד.

געעפענט די אלוועלטליכע אויס-שטעלונג אין טשיקאגא

טשיקאגא, 27 (ספ. טעל.). דער מיניסטער האריוי האט היינט געעפענט די אלוועלטליכע אויסשטעלונג אין טשיקאגא.

געבעלס אין רוים

בערלין, 27 (ספ. טעל.) דער מיניסטער געבעלס פאהרט ארויס שבת קיין רוים, וואו ער וועט אויפגענומען ווערען דורך מוסאליני'ן.

געגרינדעט א הילפס-קאמיטעט פאר די דייטשע יודען אין יוגאסלאוויען

בעלגראד, (י. ט. א.) דער פערבאנד פון די יודישע קהלות אין יוגאסלאוויען ארגאניזירט אין אלע קהלות ספעציעלע הילפס-קאמיטעטען פאר די דייטשע יודען. די קאמיטעטען בעזארגען די דייטשע פליטים מיט וואוינונגען און לעבענס-מיטלען. דער צענטראלער הילפס-קאמיטעט פיהרט אן'אקציע לטובת דעם פאנד פאר איינצוארדנען די יודישע פליטים פון דייטשלאנד אין א"י.

אויב די ענטוואפענונגס-קאנפערענץ וועט אויפגעריסען ווערען

וועט אמעריקא זיך נישט מעהר מישען אין די אייראפעאישע אינטערעסען

פאריז, 27 (ספ. טעל.). „האוואס" מעלדעט פון וואשינגטאן: דער פרעזידענט רוזוועלט האט געהאט א טעלעפאנישען געשפרעך מיט מיג. סיימאן אין לאנדאן. אין געשפרעך האט פרעזידענט רוזוועלט אויסגעדריקט זיין בעאונרוהיגונג צוליב דער איצטיגער לאגע אויף דער ענטוואפענונגס-קאנפערענץ און האט ערקלערט אז די קאנפערענץ זאל אויפגעריסען ווערען וועט אמעריקא ערקלערען איהר גלייכגילטיגקייט צו אייראפעאישע פראגען.

וואפענשטילשטאנד צווישען יאפאן און כינע

איז געשלאסען געווארען אויף צוויי וואכען

לאנדאן, 27 (ספ. טעל.). פון מוקדען מעלדעט מען, אז א יאפאנישער פארשטעהער פון הויפט-שטאב האט ערקלערט, אז דער וואפענשטילשטאנד מיט כינע פעראפליכטעט אויף 2 וואכען. אויב אין דער צייט זאל נישט קומען צו קיין פארשטענדיגונג וועגען א שלום, וועט די קריגס-טעטיגקייט ווידער בענייט ווערען.

אין דער אפערע פון דער מארגאן-באנק

זענען פערמישט א רייה אנגעזעהענע פערזענליכקייטען

וואשינגטאן, 27 (ספ. טעל.) די זיצונג פון דער קאנטראל-קאמיסיע ביים סענאט וועגען דער מארגאן-באנק, האט געהאט סענסאציאנעלע מאמענטען.

ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז נארמאן דייוויס האט דערהאלטען פון מארגאנען א הלואה פון 75 טויזענד דאלאר. אין פערשידענע אקציען-קאמבינאציעס זענען פערמישט דער געוו. פרעזידענט קולידזש, פינאנץ-מיניסטער וואודין, לינדבערג און אויך אנדערע פערזענליכקייטען, צוליב די דאזיגע רעוועלאטען האט סענ. ראבינזאן געשטעלט א פארשלאג אפצורופען נארמאן דייוויס פון גענף. די רעדנער האבען אנגעוויזען, אז נארמאן דייוויס פערנעהמט זיך אין גענף מיט ערלעדיגען מארגאנס אינטערעסען.

די מארגאן-אפערע האט געבראכט דערצו, אז ס'איז נאוועליזירט געווארען דאס געזעץ וועגען הכנסה-שטייער אויף דער אופן, אז די באנקירען זאלען זיך נישט קענען ארויסדרעהען פון צאהלען דעם דאזיגען שטייער.

סאוויעטען קויפען אין פוילען

פאר 30 מיליאן זל. אייזען

װארשא, 27 (טעלעפאניש) די אונטערהאנדלונגען צווישען דער סאוויעטישער האנדעלס-פארשטעהערשאפט מיט די פארשטעהער פון די אויבערשלעזישע הוטעס זענען גינסטיג פערענדיגט געווארען, די הוטען האבען בעקומען בעשטעלונגען אויף 60 טויזענד טאן אייזען. ס'ווערען נאך געפיהרט אונטערהאנדלונגען וועגען אנדערע בעשטעלונגען, אין אלגעמיין וועלען די בעשטעלונגען פון די סאוויעטען און פוילישע הוטעס בעטרעפען 30 מיליאן זלאטעס.

די פראנצויזישע דעלעגאציע שטיצט די פעטיציע

וועגען די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד

גענף, (י. ט. א.) צווישען די יודישע פעטיציעס, וועלכע עס האט דערהאלטען דער סעקרעטאריאט פון פעלקער-בונד, געפינט זיך אויך די פעטיציע פון פראנצויזישן קאמיטעט, אונטערגעשריבען פון פארזיצער ה' לעא בערנהיים, וואס שטיצט זיך סיי אויף דער פויליש-דייטשער קאנווענץ וועגען אויבערשלעזיען און סיי אויף דעם ארט. 23 פון פעלקער-בונד-פאקט, וואס זיכערט גלייכע בעדינגונגען און ארבייטס-מעגליכקייטען אלע מענשען אהן שום אונטערשיד.

די דאזיגע פעטיציע איז נאך וויכטיג דערמיט, וואס זי ווערט ספעציעל געשטיצט דורך דער פראנצויזישער דעלעגאציע ביים פעלקערבונד.

יודען געדענקט!

הפלער פיהרט אן'אויסראטונגס-פאליטיק געגען אייערע ברידער אין דייטשלאנד;

ענטפערט איהם:

מיר באיקאטירען סחורות פון דייטשלאנד!

היטלעריסטען געגען קאטאליקען

מינכען, 27 (ספ. טעל.) א קאטוילישע מאניפעסטאציע אין מינכען, וואס האט היינט געזאלט פארקומען איז דורך די היטלעריסטען פערבאטען געווארען.

אמעריקא אפיציעל אפגעטרעטען פון גאלד-פאריטעט

וואשינגטאן, 27 (ספ. טעל.). די באנק-קאמיסיע פון קאנגרעס און סענאט האט אנגענומען דעם געזעץ-פראיעקט וועגען דעם, אז אמעריקא טרעט אפ פון גאלד-פאריטעט.

אלע יודישע זשורנאליסטען בעזייטיגט געווארען פון דער „פאסישער צייטונג"

דער קאנפליקט אין „בערלינער טאגעבלאט"

פראג (יט"א) ווי עס ווערט מיטגעטיילט פון בערלין איז שוין די „גלייכשאלטונג" אין אול שטיין-פערלאג פערענדיגט געווארען. כמעט אלע עלטערע און יונגערע יודישע רעדאקטארען האבען שוין פערלוירען זייערע פאסטענס. איניגע יודען וועלען נאך ארבייטען א גאנץ קורצע צייט ביז מען וועט געפינען פערטרעטער אויף זייער ארט. צווישען די בעוויטיגטע דארפען דערמאהנט ווערען: יוליוס עלבאום, לאנג-יעהריגער שטעלפערטרעטער פון שעף-רעדאקטאר פון דער „פאסישער צייטונג", וועלכער האט רעזיגנירט זעלבסשטענדיג די צייטונג נאך דעם אפפאהר פון געארג בערנהארדט, דער פאליטישער רעדאקטאר פון דער „פאסישער צייטונג" מאקס רייגער, רעדאקטאר פון נישט-פאליטישען טייל, פריץ געטץ, מאריץ מילער, רעדאקטאר פון „בערלינער צייטונג אם מיטאג", דער בעקאנטער קונסט-קריטיקער, מאקס אסבארן. רעדאקטאר פון „טעמפא", ערנסט וואלענבערג, בילד-רעדאקטאר פון „מארגען-פאסט" ד"ר קאלאמאן גליק, פאריזער קארעספאנדענט ר. לעווינזאן, ווירטשאפטליכער רעדאקטאר מארוס א. אנד.

אינסברוק (יט"א) שטיצענדיג זיך אויף דער ביי'ער אינטערפרעטאציע פון געזעץ וועגען ארבייטסבעהעמער, האבען אלע בעדייטיגטע יודישע מיטארבייטער פון „בערלינער טאגעבלאט" ארייגעטראגען אן'אנקלאגע אין געריכט געגען דעם מאסע-פערלאג, פאדערענדיג די צוריקצונעהמען אויף די פריהערדיגע פאסטענס. דאס געריכט האט ענטשיידען, אז די אנקלאגע איז בערעכטיגט און האט ארויסגעגעבען אן'אורטייל, דאס די בעזייטיגטע מיטארבייטער דארפען צוריק אנגענומען ווערען אויף זייערע פאסטענס. די פערלאג-דירעקציע האט אבער ערקלערט, דאס זי וועט צוריק אנגאזשירען די רעדוצירטע יודישע מיטארבייטער, אויב זיי וועלען איינשטימען אויף א 50-פראצענטיגע לוין-פערקלענערונג. די פערהאנדלונגען ווערען פארט געזעצט. מען רעכענט אבער, דאס די נאציאנאל-סאציאליסטישע מיטארבייטער פון פערלאג וועלען נישט צולאזען יודען צו דער ארבייט.

וועלען די שרייבער בלייבען נייטראל?

דער קאנגרעס פון די פען-קלובען איך יוגאסלאוויען

דער היי'יאהריגער אינטערנאציאנאלער קאנגרעס פון די פען-קלובען קומט פאר אין יוגאסלאוויע, אין דער שטאט רעגוזא. דער קאנגרעס האט זיך נעכטען געעפענט.

צוליב דעם ווילדעווען פוג'ם היטלעריזם אין דייטשלאנד ווארט מען אומעטום מיט אינטערעס, וואס וועלען די פארשטייער פון דער ליטעראטור און שינער קונסט זאגען צו די גרויל-מעשים פון דער היטלעריישער קליקע? וואס וועלען זיי זאגען צו די שייטערהויפענס, אויף וועלכע מען ברענט די ווערק פון די גרעסטע מייסטער פון קינסטלערישען ווארט?

אבער זעהט אויס, אז באר גלאטיג וועט עס אויפ'ן קאנגרעס נישט צוגיין. ליטעראטען האבען א צו גרויסע שוואכקייט צו „נייטראליטעט", צו בלייבען אין א זייט פון פאליטיק, נישט צו וועלען פערשטיין, אז די נייטראלקייט איז אין דעם פאל — ווי אין אלע ענליכע פאלען — א גרויסע אונטערשטיצונג פאר איין צד, דאס מאל פאר היטלערן און זיין חברותא.

אין דער מאסקווער „פראוודא" איז פערעפענטליכט א געשפרעך מיט'ן עסטרייכישען שרייבער פעליקס סאלטען (א ייד!) (אגב, דער מחבר פון פיקאנטיגען ביכעל „באמבי", פארהאן אויך אין ייד-

דיש) — האט ער דערקלערט נישט מעהר און נישט ווייניגער, אז לויט זיין מיינונג האט דער פען-קאנגרעס קיין רעכט נישט (!) צו מישען זיך אין די ליטעראטור-פאליטישע אנגעלעגענהייטען פון אנדערע לענדער, און אז די עסטרייכישע דעלעגאציע וועט מיט אלע כוחות זיך בעמיהען, מען זאל גאר נישט פערפיהרען קיין פאלעמיק וועגען די ליטעראטור-פערהעלטענישען אין דייטשלאנד...

ס'איז קלאר, אז דער דאזיגער שענדליכער שטאנדפונקט וועט זיך אנשטויסען אויף א גרויסע געגנערשאפט. ווי די פראגע וועט ענטשיידען ווער-רען — איז שווער פאראויסצוזעהען. קלאר איז איינס: די פען-קלובען וואלטען זיך בעדעקט מיט אייביגער שאנד, דער קאנגרעס וואלט טאקע פערשוויגען די העסליכע און בעסטיאלישע מעשים פון די היטלערישע העדישער אין דייטשלאנד.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט

און פונאנדערגעקלעבט איבער שטאט.

לאדז, 28 מאי 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 28 מאי 1933

דער האקענקרייץ מארשירט צום זיג

די היינטיגע וואהלען אין דאנציג

היינט קומען פאר די וואהלען צום פאלקסטאג (סיים) אין דאנציג. דער אויסגאנג פון די וואהלען קאן האבען אזעלכע ווייטגייענדיגע פאלגען, קאן מיט דער צייט, און ווער ווייס, צי נישט גאר איינגיכען, ברענגען צו אזעלכע פערוויקלונגען, מיט דעם אויסגאנג זענען אזוי ענג פערבונדען די אינטערעסען פון פוילען און דער גורל פון א בעדייטענדע גרופע פון דער יודישער בעפעלקערונג, אז די וואהלען האבען געוועקט און וועקען צו זיך די גרעסטע אויפמערקזאמקייט.

די וואהלען זענען פארגעקומען אונטער'ן צייכען פון טעראר פון די היטלעריסטישע שטורם־אפטיילונגען, וועלכע זענען צומייסטענס געקומען פון דייטשלאנד. דער דאנציגער סענאט האט פאקטיש אין דער פרייסטאט נישט געהאט קיין שום אויספיהר־מאכט, ווייל די גאנצע אדמיניסטראציע פון דער פרייסטאט און בעזונדערס די פאליציי געפינט זיך דארט אונטער דער פולער הערשאפט און השפעה פון די היטלעראיצעס. אויך דאס געריכט שטייט אונטער'ן איינפלוס פון היטלעריזם און ווען ס'איז איינגעפלאסען די אנקלאגע פון די ארבייטער־ארגאניזאציעס געגען אומגעזעצליכען פערכאפען די פערמעגענס פון די ארבייטער־פעראיינען, האט דאס געריכט געפסק'נט, אז אין דאנציג הערשט דאס „רעוואלוציאנערע רעכט" פון היטלערן, דאס הייסט, דאס רעכט, וואס איז פערפליכטענד אין דייטשלאנד. וואס דאס איז פארא רעכט בנוגע די יודען און די ארבייטער־ארגאניזאציעס — דאס ווייס מען פון דער טאג־טעגליכער פראקטיק. די דאנציגער פאליציי בעקומט בעפעהלען דירעקט פון בערלין און נישט פון דאנציגער סענאט. עס איז דעריבער זיך לייכט פארצושטעלען וועמען און וואסערע אינטערעסען די פאליציי פערטיידיגט און ווי גרויס עס איז די אומרוהיגקייט פון די יודען אין דער פרייסטאט, אויב שוין איצט שטייט די פאליציי אין רשות פון אינסטאנצען, פאר וועלכע דאס יודישע לעבען און די יודישע רעכט זענען א הפקר־זאך, וואס קאן דורך יעדען געטראטען ווערען מיט די פיס.

ביי די בעדינגונגען פון געוואלט־טעראר איז כמעט זיכער, אז די מאכט וועט אריבערגיין צו די היטלעראיצעס און אז בעקומענדיג א מעהרהייט שטימען, וועלען זיי זיך נישט האלטען מעהר ביי דער קאנסטיטוציע, וועלכע איז פערפליכטענד אין דאנציג און וועלכע גאראנטירט די רעכט פון די בירגער. שוין איצט ווערען אין דער פרייסטאט געמאכט מיליטערישע הכנות מיט'ן ציל צו ערקלערען די היטלעריסטישע דיקטאטור.

דאנציג איז א פרייסטאט, דאס הייסט, אבער נישט, אז די שטאט קאן פריי דעצידירען וועגען איהר גורל, אז זי קאן בעשטימען זיך צו פעראייניגען צו דער אדער צו יענער מלוכה. און עס האנדעלט זיך וועגען דער פעראייניגונג צו דייטשלאנד. די רעכטליכע לאגע פון דאנציג איז פעסטגעשטעלט געווארען אין אינטערנאציאנאלע טראקטאטען און קאן נישט איינזייטיג געענדערט ווערען. דאנציג ווערט אויף דרויסען רעפרעזענטירט דורך פוילען, וועלכע האט דארט איהרע רעכט און בעוואוסטע אינטערעסען און פריווילעגיעס. די אינטערעסען פון אנדערע לענדער ווערען אין דאנציג גאראנטירט דורכ'ן פעלקער־בונד, וועלכע האט אין דער פרייסטאט א שטענדיגען פערטרעטער אין דער פערזאן פון הויכקאמיסאר. די אויפגאבע פון הויכקאמיסאר איז אפצוהיטען, עס זאלען נישט פערלעצט ווערען די טראקטאטען, וועלכע בינדען די פרייסטאט און די אינטערעסען פון די מלוכות, וועלכע זענען אין דער פרייסטאט פעראינטערעסירט.

אין דער צייט פון די וואהלען האט מען פון די היטלעריסטען, וועלכע האבען אנגעפיהרט מיט דער נאצי־בעוועגונג און מיט דער וואהל־קאמפאניע, געקאנט הערען גאנץ בערוהיגענדע פערזיכערונגען און ערקלערונגען. העכסט מפיקוויר'דיג איז געווען א שטייגער, די ערקלערונג, וועלכע עס האט געגעבען פאר א פארשטייער פון א גרויסען אמעריקאנישען צייטונגס־ביורא דער נאצי פיהרער ד"ר ראושינג. ער האט ערקלערט, אז קיין שום רעכט פון וועלכע עס איז נישט גרופע בירגער וועלען נישט געמינערט און פערלעצט ווערען, אויב די היטלעראיצעס וועלען איבערנעהמען די מאכט. אין דאנציג וועט געפיהרט ווערען גאר אנ'אנדערע פאליטיק, איידער אין דייטשלאנד. מיט פוילען וועט די נייע מאכט זוכען א דירעקטע פערשטענדיגונג און וועט זעהן צו געשטאלטען די בעציהונגען שטרענג אין די ראהמען פון די טראקטאטען. די בעציהונג צו די יודען וועט זיין, האט ער ערקלערט, א לאיאלע און וועט זיך נישט שטיצען אויפ'ן ראסען־פרינציפ. די יודען וועלען אין דאנציג געניסען פון דיזעלבע רעכט, וואס ביז איצט, אין הסכם מיט דער קאנסטיטוציע, וועלכע וועט נישט פערלעצט ווערען.

ד"ר ראושינג האט געלייקענט, אז עס זאלען געמאכט ווערען הכנות צו גרויסע רעפרעסיעס און פערפאלגונגען פון פאליטישע געגנער, אז קיינער וועט נישט ליידען פאר פאליטישע חטאים, וועלכע ער איז בעגאנגען אין דער פערגאנגענהייט, אז די קלאנגען וועגען צוגעגרייטע קאנצענטראציאנס לאגערען פאר אלע געגנער פון די נאצי זענען פאלש און אזוי ווייטער, מיט איין ווארט, ווען מען זאל גלויבען דעם פיהרער פון דאנציגער האקענקרייץ, וועט באלד ווי די נאצי וועלען נאר איבערנעהמען די מאכט, קומען אין דער פרייסטאט אנ'ערע פון דעמאקראטיע, פון פרייהייט, פון אכטונג צו אלע רעכט צום געזעץ. צו דער קאנסטיטוציע, צו די טראקטאטען, מען וועט נאר זוכען פרידליכע לעזונגען פאר אלע פראבלעמען.

דער פיהרער פון די נאצי האט די פארשטייענדיגע פערהעלטענישען אין דאנציג געשילדערט אין אזעלכע שיינע און אפטימיסטישע פארבען, אז ער האט נאר פערשארפט דעם איינדרוק, אז אלץ, וואס ער זאגט צו, איז שקר און פאלשקייט. ווער עס קאן די פראקטיק פון די היטלעראיצעס, פון היטלער'ס ארויסטרעטונגען און פון די רעדעס און ארטיקלען פון זיינע מיטהעלפער, דער קאן נישט האבען קיין שום אילוזיעס, אז נאכ'ן זיג וועלען די ריטער פון האקענקרייץ דערשטיקען זייערע פאליטישע געגנער, אז עס וועט זיך אנהויבען א קרייצצוג געגען די סאציאליסטען און קאמוניסטען. אז די פערפאלגונג פון די יודען, אויב זי וועט נישט דורכגעפיהרט ווערען מיט אזא אפענעם ציניזם, ווי אין דייטשלאנד, וועט זי דאך זיין אנ'עלעמענט פון א סיסטעמאטישער פאליטיק. אז די היטלעראיצעס וועלען אין זייער וואהנזין זיכער דערפיהרען צו דער פערגעוואלטיגונג פון די עקזיסטירענדע טראקטאטען, וועלכע בילדען דעם יסוד פון די רעכטליכע בעציהונגען צווישען פוילען און דאנציג און אז דאס וועט מוזען ברענגען צו קאנפליקטען, אלץ שארפער'ע און געפעהרליכערע.

דער ציל פון דער היטלעריסטישער טאקטיק אין דאנציג איז סוף כל סוף די פרייסטאט צו פעראייניגען מיט דייטשלאנד. ווי אין פאל מיט עסטרייך האנדעלט דא די בערלינער צענטראלע נישט דירעקט, נאר מיט דער הילף פון איהרע עקספאזיטורען. אין עסטרייך האט מען געלאזט אין גאנג די דארטיגע נאציאנאל־סאציאליסטען. דאס זעלבע טוט מען אויך אין דאנציג, דא איז נאך דער באדען גינסטיגער, דער אפהאלט איז נאר אין די אינטערנאציאנאלע פערפליכטונגען, און פערשטייט זיך אין פוילען, וועלכע האלט זיך הערוייל אין רעזערווע, און מישט זיך נישט אין די אינערליכע פערהעלטענישען פון דער שטאט. די פוילישע רעגירונג האלט זיך ביים שטאנדפונקט — און דאס איז געווארען ארויסגעזאגט אין דער אפיציעזער פרעסע, — אז צייט פאר איינגעגריף וועט קאנען זיין נאר דעמאלט, אויב אין דער פרייסטאט וועלען דורך די האנדלונגען פון די היטלעראיצעס דירעקט אנגעריהרט ווערען די אינטערעסען פון פוילען דאן קאן קומען דער פאל, אז פוילען זאל אויך ארויסטרעטען מיט קראפט, כדי איהרע אינטערעסען צו שיצען.

אויך דער הויכקאמיסאר פון פעלקער־בונד, האט זיך די גאנצע צייט געהאלטען אין רעזערווע, ער האט נישט איינגעגריפען אין די געוואלט־טאטען, וועלכע די היטלעראיצעס האבען זיך ערלויבט אין דער צייט פון דער וואהל־קאמפאניע, ער האט זיך געלאזט איינרוהיגען דורך די פערזיכערונגען פון די היטלער־לייט, אז אלץ וועט גיין אין הסכם מיט'ן געזעץ און מיט די טראקטאטען, הגם צווישען די, וועלכע האבען די פערזיכערונגען געמאכט, האבען זיך געפונען גאר נישט בערעכטיגטע פערזאנען, א שטייגער דער דעפוטאט פון דייטשען רייכסטאג פארסטער.

אט אזוי איז פארגעקומען די וואהל־קאמפאניע — ביי דער ריזיגער אקטיוויטעט פון די היטלערלייט און זייער וואהל־טעראר און ביי דער רעזערווירטער האלטונג פון פוילען און דעם פערטרעטער פון פעלקער־בונד. און ווער ווייס, צי דער אויסגאנג פון דער קאמפאניע זאל נישט ברענגען צו דער נויטווענדיגקייט פון אינטערווענציען, ווען דער זיגרייכער האקענקרייץ וועט שוין האבען אנגעטון קאלאסאלע שאדענס (פ. פ. ק.)

די טראגעדיע פון די דייטשע יודען

פאר'ן פארום פון פעלקער־בונד

אין דער טעטיגקייט פון דער פעלקער־ליגע שפילט די פראצעדור א זייער גרויסע ראל. מען וואלט דאס געקענט דער פעלקער־ליגע מוחל זיין, ווען די פראקטישע רעזולטאטען פון איהר איינגרייפען וואלטען בערעכטיגט איהר פארזיכטיגקייט, מיט וועלכער זי היט אפ די פראצעדורעלע פארשריפטען. ליידער קען זיך אבער די פעלקער־ליגע נישט שטארק בערימען מיט גרויסע ערפאלגען אויפ'ן פראקטישען געביט. דערפאר אבער פערנעמט נאך אלץ דעם אויבען די פארמעלע פראצעדור. צייטענווייז מוז מען קומען צום אויספיהר, אז די פראצעדור פון דער פעלקער־ליגע איז געשאפען געווארען נישט כדי צו פערלייכטערן דאס פונקציאנירען פון דער דאזיגער אינסטיטוציע, נאר פאר די מלוכות, וועלכע האבען א שלעכטען ווילען און פאר דעם ראט גופא, כדי צו פערלענגערען אדער טאלערירען די גרעסטע געמיינהייטען.

דאס שטעלען די דייטשע יודען אויסער די ראמען פון געזעץ, שוין נישט רעדענדיג וועגען די ברוטאלע פיזישע און מאראלישע פערפאלגונגען — איז געוויס אנ'אקט פון בארבארנטום, וועלכער האט נישט קיין פרעצעדענט אין דער געשיכטע פון דער ציוויליזירטער וועלט. א חוץ דעם איז דאס א געפעהרליכער אטענטאט אויף די עלעמענטארע רעכט פון א מענש און בירגער, אויף די עטישע יסודות פון דער קריסטליכער ציוויליזאציע און אויף די רעכט פון די ראסען, שפראכליכע און רעליגיעזע מינדערהייטען, וועלכע זענען אנערקענט געווארען אלס הייליג און דעריבער געשטעלט געווארען אונטער דער קאנטראל פון דער פעלקער־ליגע.

דער דאזיגער אטענטאט אויף די רעכט, וועלכער איז אונטערגענומען געווארען מיט דעם גרעסטען ציניזם דורך א רעגירונג פון א גרויסער מלוכה אין סאמע הארץ פון אייראפע, איז פאר דעם וועלט־שלום פיל מעהר בעדראהענד ווי דער קאנפליקט צווישען פאראגוואי און באליוויע צוליב'ן טשאקא. עס האט זיך דעריבער געקענט אויסדוכטען, אז אין אזא פאל וועלען אלע מיטגלידער פון דער פעלקער־ליגע זיך שטיצען אויפ'ן ארטיקעל פון פאקט, וועלכער ערלויבט יעדען מיטגליד צו מאכען אויפמערקזאם אויף געוויסע אומשטענדען, וועלכע קענען נעגאטיוו ווירקען אויף די אינטערנאציאנאלע בעציהונגען, בעדראהען דעם שלום צווישען פעלקער און שטערען די פערשטענדיגונג צווישען זיי — און זיי וועלען דעריבער אננעמען אנ'איינשטימיגען בעשלוס געגען דער מלוכה, וועלכע האט דערלויבט אויף א טאט, וואס בעדראהט דעם וועלט־שלום.

דאס איז אבער נישט געשעהן. מען האט בעסער איבערגעלאזען פאר יודען גופא די שווערע אויפגאבע אויסצוגעפינען די ענטשפרעכענדע פראצעדור, וועלכע זאל ערלויבען צו בעריהרען דעם „דעליקאטען" ענין אויפ'ן פארום פון דער פעלקער־ליגע.

דייטשלאנד האט נישט אונטערגעשריבען דעם מינדערהייטס־טראקטאט. זי האט נאר אונטערגעשריבען די אויבערשלעזישע קאנווענץ, מחמת צוליב פערשידענע אפארטוניסטישע טעמים האט מען דייטשלאנד אויף דעם דאזיגען געביט געוואלט בעטראכטען אלס א ציוויליזירטע מלוכה. מען האט זיך צופרידענגעשטעלט מיט אנ'אלגעמיינער הבטחה פון דער דייטשער דעלעגאציע, אז דייטשלאנד וועט בעהאנדלען די מינדערהייטען אין הסכם מיט די זעלבע פרינציפען (ד. ה. לויט דעם מינדערהייטס־טראקטאט). און דעריבער האט איצט געמוזט ראטעווען די סיטואציע פראנץ בערנהיים; אריינפיהרענדיג דורך א קליינער פארטקע די אינדיווידועלע פעטיציע פון אנ'איינוואוינער פון אויבערשלעזיען, האט ער געבראכט אויפ'ן פארום פון דער פעלקער־ליגע איינעם פון די טראגישסטע איירפאפעאישע קאנפליקטען. ערשט א דאנק דער פעטיציע פון פראנץ בערנהיים האט אויפ'ן פארום פון דער פעלקער־ליגע געקענט אויפגעשטעלט ווערען די פעטיציע פון קלוב פון די יודישע סיים־דעפוטאטען אין פוילען.

צי האט פראנץ בערנהיים באמת געראטעוועט די סיטואציע?

דאס וועט אונז בעווייזען די דיסקוסיע אויפ'ן פארום פון דער פעלקער־ליגע. די היטלעריסטען וועלען זיך, ווי געוועהנליך, אויף א ציניש אופן בענוצען מיט אלע דריידלעך, די מיטגלידער פון ראט וועלען בערוהיגען זייער געוויסען דורכן אפגעבען מעהר אדער ווייניגער ענערגישע דעקלאראציעס. מאנכע פון זיי וועט זיך אפשר טאקע אויסדוכטען, אז דא האנדעלט זיך וועגען אויבערשלעזיען. אלע וועלען אבער טראכטען נישט וועגען די דייטשע יודען, אויך נישט וועגען די יסודות פון דער קריסטליכער ציוויליזאציע, נאר וועגען די ענטוואפענונגס־אונטערהאנדלונגען מיט דייטשלאנד און וועגען דער נאהענטער ווירטשאפטליכער קאנפערענץ.

קינדער פרעגען: פארוואס?

די נאצי שוינען נישט אפילו די ריינע נשמות פון די יודישע קינדער

אין דער אמעריקאנער פרעסע דריקען זיך ארטיקלען פון דער בעקאנטער זשורנאליסטקע דאראטי טהאמפסאן, דער פרוי פון בעריהמטען שריפטשטעלער סינקלער לואיס וועגען איהרע איינדריקען פון איצטיגען דייטשלאנד. מיר ברענגען דא איינעם שטעלען פון איהר ארטיקעל, אין וועלכען די שרייבערין שילדערט די מאראלישע עינוים פון יודישען קינד אונטער'ן ווילדען רעזשים פון די נאצי, וועלכע טרעטען מיט דערזעלבער אכזריות די נשמה פון קינד, ווי פון דערוואקסענעם. זי שילדערט סצענעס, וואס האבען זיך אפגעשפילט אין די שולען אין היסטארישען באיקאט־טאג און פיהרט אויס:

לאמיר עס פערצייכענען, צווישען די קרבנות פון דער נאציאנאל־סאציאליסטישער רעוואלוציע, וואס איהרע פיהרער זאגען, אז זי איז געווען „אויסערגעוועהנליך דיסציפלינירט, בלוטלאז און רוהיג", זענען טויזענטער יודישע קינדער אין די יאהרען צווישען זיבען און צוועלף צום ערשטען מאל אין זייער לעבען אפענטליך דערנידריגט געווארען. לאמיר געדענקען אן די קינדער, וואס האבען נישט געקאנט ענטשלאפען ווערען צוליב זייערע טרעהרען און וואס האבען אומבעהאלפען געמאנט ביי זייערע עלטערען: „פארוואס, פארוואס זענען מיר יודען?

„מיין פאמיליע," — האט מיר געזאגט א יודישע מוטער — „האט געלעבט אין דייטשלאנד פון זינט דעם 16־טען יאהרהונדערט. מיר זענען אלעמאל געווען אסימילאטארען. איך בין אויפגעוואקסען צווישען נישט־יודישע קינדער. עס זענען ביי אונז געווען א סך געמישטע הייראטען. מיר אלע האבען א סך דייטש בלוט. איך האב צוויי קינדער, א מיידעל פון זעכצעהן און א יונגעל פון צוועלף. מיין מאן איז אנ'אדוואקאט. אזוי ווי ער האט צעשמעטערט א האלבען טוץ פראנצויזישע טאנקען אין דער מלחמה, וועט מען איהם מסתמא לאזען פראקטיצירען. מיט דעם מיידעל איז נישט אזוי שווער, איך האב סיי־ווי געוואלט שיקען זי קיין ענגלאנד צו לערנען ענגליש, און איצט וועל איך עס זיכער טון. אבער דאס יונגעל איז נאך צו יונג. איך קאן איהם נישט אוועקשיקען. פון זינט דעם באיקאט, ווייס איך נישט, וואס צו טון מיט איהם. אדער ער וויינט א גאנצען טאג, אדער עס פאלט איהם אן אזא כעס, אז ער סטראשעט ארויסצוגעהען און גאס אנצושלאגען זיינע פריהערדיגע פריינד, וואס שפעטען אפ פון איהם איצט, ווייל ער איז א יוד. איך ווייס נישט, וואס איך זאל איהם זאגען. אין נארמאלע צייטען וואלט איך איהם געלאזט שלאגען די, וואס בעליידיגען איהם. אבער איצט ציטער איך דערפאר. מיין פאמיליע האט גארנישט קיין אהנונג, וואס עס איז אזוינס א געטא. איצט פיהל איך, אז איך בין אליין א געטא־יוד".

אין טיילען פון שלעזיען זענען יודישע קינדער פון 9 און 10 יאהר ארויסגעפיהרט געווארען פון די קלאסען אין דער בעגלייטונג פון נאצי־שטורמיסטען, וואס האבען זיי געטריבען אהיים.

עס איז אבער שווער צו בעשליסען, אויף וועמען מעהר רחמנות צו האבען: אויף די יודישע קינדער, אדער אויף די קריסטליכע אין דעם איצטיגען דייטשלאנד.

די נאציס זאגען, אז זייער ציל איז צו דערציהען קינדער ווי סאלדאטען. קודם־כל, וועט מען אין זיי ארויסרופען זייער ראסען־גאוה און אומטאלעראנץ צו אנדערע, דאן אנ'עכט־מיליטערישען גייסט. אויף א פשוט'ן לשון מיינט עס, אז אין די מעהרסטע קינדער וועט איינגעפלאנצט ווערען א גייסט פון אבסאלוטער הכנעה און פאלגען אנ'עלטסטען. לויט דעם סיסטעם פון דער „נייער ערציהונג" דארף יעדעס קינד פאלגען א בעשטימטען פיהרער — און פאלגען בלינד (היטלער הערט נישט אויף צו פאדערען פולע און בלינדע געהארכזאמקייט). די קינדער, וואס פאלגען זייער עלטסטען, ווערען פערגעסיגט דערמיט, וואס זיי וועלען קאנען קאמאנדעווען מיט אנדערע, קלענערע פאר זיי.

אויף פעלדער

ראנע

(קאפיטעל פון א ראמאן פון דער יודישער קאלאניזאציע אין ראטענפערבאנד)

פון פרץ הירשביין

אויפ׳ן אייגענעם ערד־חלק, צווישען די ערשטע געקומענע פארעפאשניקעס און פערהארטעוועטע, וואס האבען זיך פון ערשטען טאג אן צוגעצויגען צום אייגענעם און דערווייל נאך פרעמדען קרימער גרונט — זענען אין דער ערשטער רייה געווען די פשוט׳ע, פערהארטעוועטע קאוואלסקיס. די גאנצע משפחה — אלע בלאנדע, אלע אביסעל מיט סאזשע פערמורועטע, צוליב דער כלומרש׳דיגער קוזשני׳ע וואס די קאוואלסקיס האבען נעבען דעם זעמליאנקע איינגעבויעט. זעלטען ווען די קאוואלסקיס האבען זיך געפרובט בעקלאגען.

די רעוואלוציע האט אזעלכע קאוואלסקיס אריינגעגעבען שטאלץ און א טראפעלע גאוה; זיי געמאכט פאר די באלעבאטים אין דער נייער געזעלשאפט, וואס האט זיך ערשט איצטער אנגעהויבען אויסצופורעמען, האט עס דעם עלטסטען זוהן, בערע קאוואלסקי, אויף א נאטירליכען אופן ארויסגעשטעלט ווי דעם עלטסטען אין דער משפחה און פארלויפיג ווי דעם עלטסטען אין דארף. ער האט רעריבער צו די בערעזוערס און צו לאנע׳ן תחילת געהאט געמישטע געפיהלען. ער אליין האט שוין פערמאגט א קליין ביסעלע בעהאלטענע גאוה; האט צומאל פאר איהם פערטונקעלט לאנע׳ס לעבעדיג געשטאלט. זייערע זעמליאנקעס זענען געווען נישט באהענט איינס פון אנדערען. ס׳איז אויסגעקומען, גלייך ווי די בערעזוערס האבען זיך אומישנע אפגערוקט, כדי ווען דאס דארף ווערט פארטיג ווערען, זאלען זיי אויסקומען אין סאמע אנהויב פון דארף, ווי עס פאסט פאר אמאליגע שטעטעלשע פיינע לייט, וואס קלייבען זיך דא אויך פיהרען די גרענדע.

וואווע ברעזער איז געווען געבויגען. זיינע שווארצע אויגען האבען מעהר אריינגעקוקט אין זיין פאר־דער־צייט גרויליך־געווארענער באָרד. די יונגערע צווי מיידלעך, קוקענדיג אויפ׳ן פאטער, זענען אויך געווען דערשלאגען. זייער הארצוואציע ביים בוידען די שטוב איז געווען אונטער׳ן א שווערען יאך. לאנע, די איינציגע, האט שטאלץ געטראגען איהר קאפ אויף די אקסלען. איהר בארוועסע פיס, וואס זענען פאר א חודש צייט מענער׳ישער געווארען, האט זי נישט בעהאלטען; איהרע הענט, וואס זענען פערגריבט געווארען, מיט אנגעזאקסענע מאזאליעס, געשוואלענע בלאטערס, וואס האבען זיין רויה גערויטעלט — איהרע הענט האט זי נישט געשוינט און האט זיי נישט בעהאלטען. זי האט דרייסטער אריבערגעקוקט צום ארט, וואו די קאוואלסקיס האבען זיך געראדערט, זי האט אויפגענומען דעם קלינג־בראנג פון האמער אויף דער קאוואדליע; זי האט געוואוסט, אז בערע קלאפט אמאל בכיוון מיט׳ן האמער אויף דער נאקעטער קאוואדליע באר לפנים ווענען — זי, לאנע, זאל הערען. ס׳איז אבער אויסגעקומען, אז לאנע איז אפטער געווען אויף דער זייט, וואו די קאוואלסקיס האבען געבויט דייער היים. בערע איז זעלטענער אריבערגעקומען אויף איהר זייט. ס׳האט געהייסען: „ער געטרויט נישט די דאזיגע לייט, וואס האבען שטענדיג געלעבט פון יענעמס פראצע״...

איינמאל בלויז — ס׳איז געווען צום ערשטען מאל — ווען בערע האט זי גוט בעטראכט, זי איז אריבערגעקומען צו איהם, געבראכט א מעסער מיט אן אפגעבראכענעם שפיץ, ער, בערע, זאל דאס מעסער ווי ס׳איז אויסציהען, מען זאל די צעבראכענקייט נישט ארויסזעהן. דעמאלט האט ער עס מיט בעזונדערער חשיבות געטאן; צום ערשטען מאל קען מען זאגען האט ער פערנומען איהרע רייד. ער האט אויפגעבלאזען א פייער אויף דער הארנע; געוויזען, זי זאל ציהען דעם בלאז־זאק.

זי האט געזאגט:

— זינט מיין מאמען האבען די גזלנים צעפערטעלט אויף שטיקלעך, קאן איך גלייכגילטיג נישט קוקען אויף א צעבראכענעם מעסער. ביי אונז אין שטוב, נאכדעם ווי מען האט צוגעראמט דאס פערגליווערטע בלוט, האט מען געפונען א מעסער, האלב אפגעבראכען. א פרעמדער מעסער, ער איז געלעגען נעבען דער מאמע׳ס אפגעשניטענער ברוסט.

איהר האט זיך אויסגעדאכט, אז די דערציהלונג פון איהר מאמעס טויט רופט ביי איהם נישט ארויס קיין מיטגעפיהל. ער האט דעמאלט די אויגען געהאלטען אויפ׳ן אנגעגליטען מעסער, וואס ער האט מיט׳ן האמער אויף דער קאוואדליע אויסגעצויגען און פערשפיצט. דווקא דעמאלט, ווען זיי זענען געשטאנען אזוי נאהענט איינס צום אנדערען, איז צווישען זיי געווען א מחיצה; א טונקעלע מחיצה; די האבען דעמאלט נישט געהאט פון וואס צו רעדען. כאטש א סך מאל אויף פערזאמלונגען, ווען מען האט ארומגערעדט דארפס־ענינים, האבען זיי יא געפונען וואס צו זאגען איינס דעם אנדערען — זענען די פארט ביידע שטיל געבליבען נאכדעם ווי זי האט דערציהלט די מעשה מיט׳ן צעבראכענעם מעסער, איהר איז אויסגעקומען, גלייך ווי ער וואלט אין הארצען צופרידען געווען, וואס א בורזשויקע איז מיט אזא מיתה משונה אומגעקומען. עטליכע טעג נאכאנאנד איז זי דעמאלט נישט אריבערגעגאנגען אויף דער זייט פון די קאוואלסקיס.

איינמאל בלויז איז ער צו איהר צוגעגאנגען — דאס איז געווען אין פעלד, בשעת זי, איינאיינעם מיט׳ן טאטען, האט פון א דייטשען אינסטרוקטאר געלערענט א לעקציע ווי צו אקערען. זי האט נאך פלינקער פון וואווע׳ן איבערגענומען די מלאכה און חכמה פון אקערען. בערע איז דעמאלט געפאהרען מיט זיינע אקסען נאך שטיינער — האט עס איהם ווי א כאפ געטאן ביים האלז; „שטעה!״ ממש די אקסען האבען עס דערשפירט און געבליבען שטעהן. ער איז אוועק צו די בערעזוערס, געוואלט זיך אויספינען, בעוויזען ווי דער אקער פאלגט איהם, ווי די אקסען שפירען, ווען עס האלט דעם אקער און ווען עס פאכעט מיט דער בייטש.

דעמאלט האט עס איהם אויך דערנעהנטערט צו איהר; דעמאלט באר האט איהם אויסגעוויזען אז זי קוקט אויף איהם פון אויבען אראפ:

— א, נישט אזוי האט די רעוואלוציע זיי בעדארפט שלאגען איבער׳ן קאפ; זייער גאוה האט נאך די רעוואלוציע פון זיי נישט ארויסגעשלאגען...

דאס זענען דעמאלט געווען זיינע מחשבות.

זינט לאנע האט אנגעהויבען פאהרען אין שטאט, מיט׳ן אקסען־געשפאן, געשלעפט מאטעריאל צום הויז — האט עס איהם א ווארימקייט ארומגענומען ארום הארצען; ער האט געוואלט מיט עפעס איהר קומען צו הילף.

ס׳האט איהם אליין און אויך לאנע׳ן געחידוש׳ט, ווען נאכדעם ווי דער עולם איז זיך פונאנדערגעגאנגען, איז ער צוגעקומען צו איהר וואגען, געארבייט פריגענדיג, אנגעהויבען פארזיכטיג אראפליגען פון וואגען די ברעטער, פענסטער און טירען; אויסגעלייגט אין א שעהנעם סדר אויף דער ערד.

ער האט געפרעגט:

— חבר׳טע לאנע איז נישט מיד פון דעם וועג?

— נישט. איך וועל דא מיד ווערען די ערשטע.

— ווער דען וועט דא מיד ווערען?

— אפשר וועט אימיצער ביי די קאוואלסקיס מיד ווערען — האט זי א לאך געטאן.

ער האט מיטגעלאכט. באמת האט ער איהר דעמאלט געוואלט זאגען, אז ער האט פאר איהר געמאכט א נייעם מעסער, כדי זי זאל דעם פערריסטען איהם אוועקגעבען, ווען ער דאס אייזען אויף עפעס אנדערש איבערשמידען.

האט ער נאר געקומען און א שמועס בעטען פון אן אנדער ווינטיגען ענין:

— איך האב איבערגערעדט מיט׳ן אגראנאם, מען זאל איינשאפען נייטיגע ביכלעך וועגען ערד־ארבייט; די אלטע — ווי די אלטע, זאלען זיי געהען מיט זייער אייגענעם דרך; נאר די יונגע בעדארף צו דער ערד־ארבייט צוטרעטען מיט מעהר וויסען און מיט צוגעגרייטקייט. בכלל וואלט מען בעדארפט וויסען — ווער ס׳איז יונג און ווער ס׳איז אלט.

כאטש אין הארצען האט זי מיטגעפיהלט מיט איהם, האט זי פונדעסטוועגען אויסגעזעצט:

— איך ווייס נישט וואס איהר ווילט אויסטיילען די טאטעס בעזונדער. וואס וועט דערפון ארויסקומען, אויב ביי דער ערד וועט מען די טאטעס פערטוישען אן א זייט? מען טוט אפנים א טובה, ווען מען בעמט אן פאר ליב זייער פראצע... דו מיינסט טאקע, אז די יוגענד, וואס מיר פערמאגען שוין דא אויפ׳ן ערד־חלק, איז א יוגענט?

די לעצטע ווערטער האט זי געזאגט מיט א יונגעלשען שמייכעל און געקוקט איהם גלייך אין די אויגען.

די צוויי קליינע, דימענטענע אויריגלעך — אן איבערבלייבעכץ פון די אמאליגע צייטען — האבען א פינקעל געטאן אין איהרע ראזע אויערלעפעלעך; האט איהם אויסגעוויזען, אז די דימענטלעך האבען פון איהם חוזק געמאכט... איהם איז אויסגעקומען, אז נישט מיט איהם, נאר מיט דער רעוואלוציע האט אימיצער לאנע זיך א שפיל געטאן.

— כאטש די הויט אויף זיין רוקען האט זיך געפעלדעלט צוליב דעם פראסטעלע, וואס איז איהם אויף־און־אפ אונטער דער הויט אומגעלאפען.

— וואו זאל מען זיך בעגעגענען? האט זי געפרעגט.

— ווער וועמען בעגעגענען? האט ער אביסעל ברוגז׳לעך געפרעגט.

(ג. ה. ף).

וואס עס טוט זיך היינט אין דייטשע פאמיליעס

פון געמישטער הייראט און געמישטער ליבע

(א בריף פון בערלין)

פון ד. בערג.

דער זיג פון דעם היטלעריזם אין דייטשלאנד האט אנגעמאכט גרויסע חורבנות אויך אויף דעם געמישטען יודיש־דייטשען ליבע־פראנט.

בערלין אליין האט פערמאגט טויזענטער און טויזענטער געמישטע פארלעך, וואס האבען געפיהרט אפענע אדער בעהאלטענע ליבעס.

נישט נאר די דייטשע יודען אליין, נאר אויך אפילו מעהרערע איינגעוואנדערטע יודישע יונגעלייט פון מזרח־אייראפע האבען זעהר גערן זיך איינגעשאפט די אזוי־גערופענע „פרוינדינס״ פון דער דייטשער ראסע.

אונטער דעם בעגריף „פרוינדינס״ פערשטעהט מען אין דייטשלאנד נישט נאר א חבר׳טע אדער א כלה, נאר אויך טאקע א ווייב און א באליעבאסטע.

פיל איינגעוואנדערטע יודישע יונגעלייט פון מזרח־אייראפע האבען באלד דערשמעקט, אז עס איז זעהר א בעקוועמע זאך צו פערזארגען זיך מיט א „פרוינדין״, פון וועלכער מען קאן האבען א סך נוצען און אויך נחת, נישט נעמענדיג אויף זיך קיין צו גרויסע התחייבות׳ן.

די התחייבות׳ן פון דעם „פרויינד״ זענען גאנץ מינימאלע. ער נעמט זי א פאר מאל אין דער וואך אין א טאנץ לאקאל, אדער אין א קאפע, ער שענקט איהר א פאר מאל אין יאהר מתנות, ער פאהרט מיט איהר ארויס פון צייט צו צייט הינטערן שטאט און ער זאגט איהר צו ווען עס איז מיט איהר חתונה צו האבען ד. ה.. פערפיהרען א לעבען לייטען גלייך.

אט די דאזיגע האפענונג אויף קאנען אמאל ווירקליך חתונה האבען איז פאר דער מיטעלמעסיגער קליינבירגערליכער דייטשקע די גרעסטע פרייד און טרייסט.

די נאאיווע דייטשע מיידעל ווייסט שוין פון די חבר׳טעס איהרע, אז יודישע יונגעלייט זענען בכלל גוטע פאמיליען־מענשען, זיי שלאגען נישט די ווייבער, זיי פער׳שיכור׳ן נישט דאס פערדינטע געלט און זיי האבען תמיד גוטע פערבינדונגען מיט דער גאנצער וועלט.

דעריבער טאקע האבען אויך די דייטשע מיידלעך געהאט א בעזונדערע שוואכקייט צו די יודישע יונגעלייט, צו די יונגען פון פוילען און גאליציע, פון אונגארן און רומעניע, וועלכע זענען שוין אויסגעווען א וועלט.

די דייטשע עלטערען פלעגען בטבע קוקען דורך די פינגער אויף די ליבעס פון זייערע טעכטער צו די יודישע יונגעלייט, ווייל אויך זיי, די דייטשע עלטערען, האבען גאנץ גוט געוואוסט ווי שווער עס איז ביי היינטיגע דייטשען אויסצוגעבען א טאכטער פאר א סאלידען דייטש, וואס זאל קאנען זיכערען א רוהיגען און זאטען פאמיליען־לעבען.

אזוי ארום זענען אויפגעקומען אין בערלין אליין טויזענטער און טויזענטער געמישטע ליבע־פארלעך, וואס דער גרעסטער טייל זייערער איז באשטאנען פון דייטשע מיידלעך מיט יודישע בחורים.

דער פראצענט געמישטע פארלעך פון דייטשע בחורים מיט יודישע מיידלעך איז א פיל קלענערער, ווייל יודישע טעכטער זענען בטבע פיל מעהר געבונדען מיט די עלטערען, מיט דער אלטער יודישער טראדיציע און מעהרער פון זיי (דאס רוב פון מזרח־אייראפע) האבען פשוט מורא אינטימער פערבינדען זיך מיט „גוים״, כאטש די בעקאנטע „גוים״ זייערע זענען שוין ווער ווייסט ווי אויפגעקלערט און ראדיקאל...

וואס־זשע איז געווארען איצט פון אט די אלע געמישטע ליבעס, ווען דער היטלעריזם האט פלוצים געמאכט אזא שרעקליכען גוואלד־ריס צווישען יודען און דייטשען?

די „פרוינדינס״, וואס האבען געהאט יודישע יונגעלייט פאר „חתנים״, האבען פלוצים דערהערט פון זייערע עלטערען און ברידער, אז אלע יודען זענען שווינדלער, זשוליקעס, באנדיטען, לאר־בוסעס און אז מען מוז זיי ארויסראמען פון לאנד.

זיי האבען זיך אויך דערוואוסט, די נאאיווע דייטשקעס, אז די יודען מוזען באיקאטירט ווערען און מען טאר נישט האבען מיט זיי קיין מגע ומשא.

דארף מען, הייסט עס, אויך באיקאטירען זיי (ווייטער זעה 9. זייט).

דער רוף פון קערפער

סענסאציאנעל־עראטישער ראמאן

11

רעגע האט אנגעהויבען רוהיג צו געבען אנווייזונגען, וואס עס איז דא אינ׳ם קלייד צו פערריכטען.

סעווערינא האט אבער דערפיהלט, וויפיל אנגעשטרענגטקייט עס האט זיך פערבעהאלטען הינטער איהר כלומרשטער אויסערליכער רוהיגקייט.

ווי נאר זיי האבען פערענדיגט מיט׳ן מעסטען, האט רעגע א פרעג געטאן:

— וואס קלויבסטו זיך איצט צו טאן?

— איך וועל פאהרען אהיים. פיער דארף באלד קומען.

— וועל איך דיך בעגלייטען. איך מוז זיך אמבעדינגט אדורכרעדען מיט דיר וועגען הענריעטאן. איך פערשטיי דיך נישט... ווי קאנסטו אזוי...

זיי האבען זיך אריינגעזעצט אין אן אויטא, און רעגע האט זיך ווידער פונאנדערגערעדט:

— בנאמנות, איך פערשטיי דיך נישט... איך דערצייל דיר אזא אויסער־געוויינליכע זאך... אזא אומגלויבליכע זאך... און איך זעה, עס מאכט אויף דיר גאר קיין איינדרוק נישט...

— וואס ווילסטו, איך האב דאך די הענריעטא געזעהען בסך הכל א צוויי מאל נישט מעהר... דו ווייסט דאך עס אויסגעצייכענט!

— ס׳ארע בעדייטונג האט עס, צי די הענריעטא בעקענען איין מאל, אדער הונדערט מאל?! [illegible] צייל דיר, און צי די ביזט בעקאנט מיט איהר, צי נישט — דאס איז שוין נישט אזוי וויכטיג... ווייסט, איך געפין דאך גאר קיין ווערטער נישט... נאר די, זעה איך, טראכטסט וועגען גאר עפעס אנדערש... טראכטסט וועגען קלייד... סטייטש, זי איז דאך א דאמע פון אונזערע קרייזען?!! ס׳קאן געמאלט זיין, אז זי איז נישט אזוי רייך, ווי דו, אבער זי איז פונקט אזא מין דאמע, ווי דו, אדער איך... נו... ווען זי בעהערט א ראנדעוואו־הויז!..

— א ראנדעוואו־הויז? — האט סעווערינא מאשינאל איבערגע׳חזרט.

דער טאן מיט וועלכען זי האט עס געזאגט, האט רעגע׳ן איינגעצונדען צורודערט. אויף א ווייל איז זי ווי פערגליווערט געווארען, און דערנאך האט זי שטיל א זאג געטאן:

— טאקע אזוי... איך זעה, אז דו ביזט ווייט פון דעם אלעמען... דו ביזט די פערקערפערונג פון אומשולדיגקייט, און דו קאנסט עס נישט בעגרייפען. עס וועט זיין בעסער, אויב דו...

איהר צורודערטקייט אבער און דער דראנג צו טיילען זיך מיט עמיצען מיט דעם נייעס זענען געווען אזוי גרויס, אז זי האט זיך ממש נישט געקאנט איינהאלטען.

— ניין, דו מוזט עס וויסען, — האט זי אויסגערופען: — מען קאן נישט לעבען אזוי מיט צוגעמאכטע אויגען... הער זשע, אפילו פאר א [illegible] האט נישט קיין בעזונדערע באהענטקייט — („אין דער דאזיגער רגע טראכט זי וועגען איהר מאן״ — איז סעווערינא׳ן אדורך א געדאנק אין קאפ, און עס האט איהר פערדראסען, וואס אויך זי האט אין דער רגע א קלער געטאן וועגען פיער׳ן.) — אפילו פאר איהם, פאר אזא מאן, וואלט עס געווען אומדערטרעגליך... שטעל זיך פאר, טייערע — האט רעגע געשענה׳ט — שטעל זיך נאר פאר, וואס עס קומט פאר אין אזא הויז... דו מוזט זיך אפגעבען ערשטען בעסטען, ווי שמוציג און ווי עקעלהאפט ער זאל נישט זיין... דארפסט איהם אלץ נאכגעבען, טון אלץ וואס איהם פאלגעלוסט זיך נאר... און יעדען טאג קומען צו דיר נייע מענשען... אפילו דאס מעבעל איז אין רשות פון יעדערען פון זיי... די בעטען... היינט שטעל זיך פאר... שטעל זיך נאר פאר אויף א מינוט, אז דיר קומט אויס צו בעשעפטיגען זיך מיט אזא „ארבייט״... נו?..

זי האט נאך גאר א סך גערעדט וועגען דעם ענין, און סעווערינא האט איהר נישט בעשענקט מיט קיין ענטפער.

איבערגעלאזט אויף אייגענעם בערגאט, האט סעווערינא געהאלטען אין איין שילדערען אויפ׳ן קול און פון דער פאנטאזיע, ווי אזוי אזא ראנדעוואו־הויז בעדארף אויסזעהען, און דערביי האט זי זיך בעמיהט אויסצוזוכען, וואס מעהר שטארקערע, וואס מעהר בונטערע ווערטער, האפענדיג, אז די שילדערונגען, וואס זי האט געגעבען וועלען לסוף ווערען אזוי מיאוס־עקעלהאפט, אז סעווערינא וועט ווערען אויפגעבראכט, אויסער זיך, און [illegible] אפרופען.

איהר איז אבער נישט געראטען צו דערגרייכען איהר ציל.

ווען דער בין השמשות וואלט נישט געווען אזא טונקעל־גרויער, און וואלט נישט פערשטעלט דאס פנים פון איהר פריינדין, וואלט זיך רעגע [illegible] שראקען פאר דעם איינדרוק, וואס איהר איז דאך געלונגען ארויסצורופען.

סעווערינא׳ס פנים איז געווען קאלט און אומבעוועגליך. עס האט אויסגעזעהן ווי איהרע געדאנקען וואלטען געווען אפגעגאסען פון מעטאל.

זי האט קוים געאטעמט, די ברעמען האבען זיך ביי איהר ארונטערגעלאזט, און זיי זענען, דאכט זיך, געווארען אזוי שווער — נישט צום אויפהויבען זיי ווידער־אמאל.

זי האט זיך נישט אפגעגעבען קיין דין וחשבון וועגען דעם, וואס עס קומט פאר אין איהר, אבער דער אומבעשרייבליכער פחד, וואס האט זי ארומגעכאפט, דער אבסאלוט־אומדערקלערבארער צושטאנד פון פערשטימונג, וואס האט געמאכט פערפרוירען איהר הארץ, האט זיך אויף שטענדיג איינגעשניטען אין איהר געדעכעניש.

פאר איהרע אויגען האבען זיך געקנוילט שאטענס, הינטער וועלכע זי האט געזעהן צוזאמענגעפלאכטענע נאקעטע גופים.

זי האט געוואלט פערשטעלען די אויגען מיט די הענד, אבער זי האט עס נישט געקאנט טאן — די הענד איהרע זענען געבליבען מאכטלאזע הענגען, פונקט זיי וואלטען יעדער סימן־חיות פערלוירען.

„הער אויף, רעגע״ — האט זי געוואלט אויסשרייען, אבער זי האט די דאזיגע פאר ווערטער פון מויל נישט געקאנט ארויסברענגען.

און נישט קוקענדיג אויף דעם דאזיגען צושטאנד, האט יעדעס ווארט אריינגעדרונגען אין די טיפסטע טיפענישען פון איהר מהות — [illegible] עקעלהאפטע זעהענישען, וואס זענען [illegible] געווארען צום לעבען [illegible] רייד, האבען געלאזט אין איהר [illegible]...

זי האט געפיהלט, ווי די [illegible].

(פארזעצונג קומט).

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט“

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

ווען דארף מען צאהלען דירה־געלד?

א הויזווירט האט אויפגעפאדערט זיינס א לאקאטאר דורכ'ן סטרוזש, אז ער זאל איהם ארויפברענגען דירה־געלד. אזוי ווי דער לאקאטאר האט נישט אויסגעפיהרט די פאדערונג פון הויזווירט, האט דער לעצטער בעלד נעגען איהם פערפיהרט אנ'עקסמיסיע־פראצעס.

דאס שטאדטישע געריכט האט אויפ'ן סמך פון פונקט A, טייל 2, ארטיקעל 11 פון אוסטאוו וועגען לאקאטארען־שוץ פערארדענט אנ'עקסמיסיע. דער ענין איז דערגאנגען צום העכסטען געריכט און דאס העכסטע געריכט האט ערקלעהרט, אז דירה־געלד דארף בעצאהלט ווערען אין זעלבען לאקאל, פאר וועלכען דאס דירה־געלד קומט אדער אין דער דירה פון בעל־חוב.

דער הויזווירט מוז אליין קומען אדער שיקען זיינס א בעפולמעכטיגטען נאכן דירה־געלד צום לאקאטאר אין דער שטוב אריין און דער לאקאטאר איז בכלל נישט מחויב צו טראגען דאס דירה־געלד צום הויז־ווירט אין דער וואוינונג אריין.

אין צוזאמענהאנג מיט דער דערמאנטער בעשטימונג איז אויך כדאי צו בעמערקען, אז א הויזווירט איז מחויב צו קומען אין שטוב אריין צום לאקאטאר מאהנען דירה־געלד נישט נאר דעמאלט, ווען ער וויל מאכען פון נישט צאהלען אנ'עקסמיסיע געברויך, נאר אויך אין דעם פאל, ווען ער פערפיהרט א געוועהנליכען געלד־תביעה־פראצעס. דער אונטערשיד איז נאר דער, וואס בכדי צו האבען א בענוגענדען גרונט אויף אנ'עקסמיסיע, מוזען ווערען וואגימירט מינדעסטענס צוויי צאהלונגס־טערמינען. בעת א געלד־תביעה־פראצעס קען מען פערפיהרען שוין נאכן דורכלאזען דעם ערשטען צאלונגס־טערמין.

אין ביידע אויסגערעכנטע פאלען דארף דער כלל וועגען מאהנען דירה־געלד אין לאקאטארס שטוב האבען אנ'אנווענדונג, אויב צווישען די צדדים איז נישט פערהאן קיין געשלאסענער קאנטראקט, וואס רעגולירט די צאהלונג־בעדינגונגען אויף אנ'אנדערן אופן.

די רעכטליכע קאנסעקווענצען פון אייגקלאגען א לאקאטאר אויף דירה־געלד, אהן א פריהערדיגער מאהנונג, זענען אלענפאלס די, וואס דער הויז־ווירט דארף אומקערען די געריכטס־קאסטען.

רעכט פון די אינספעקטארען פון ז. א. פ. או.

אין שייכות מיט א קאנפליקט, וואס איז ענטשטאנען צווישען אנ'אונטערנעהמער מיט אנ'אונספעקטאר פון פערזיכערונגס־אנשטאלט פון גייסטיגע ארבייטער, האט דאס העכסטע געריכט ערקלעהרט, אז אנ'אינספעקטאר פון דערמאנטען אנשטאלט איז בערעכטיגט נישט בלויז ארויסצורופען צו זיך אין דער קאנצעלאריע אנ'אונטערנעהמער און א פערזיכערטען און צו פאדערן פון זיי ערקלערונגען וועגען אלע ענינים, וועלכע זענען נוגע דער דאזיגער פערזיכערונג. נאר ער איז אויך בערעכטיגט צו בעזוכען די ארבייטס־פלעצער און צו קאנטראלירען די זאכלאגע אויפן ארט.

פאר נישט צולאזען ערפילען, פאר בעשוועירען איהם אויסצופיהרען די אויפגאבען דראט דעם שולדיגען א געלד־שטראף ביז 1 טויזענד זלאטעס אדער ארעסט ביז 6 וואכען. די דעפרעסיע ווערט אנגענומען, אומאפהענגיג צי דער קאנפליקט איז פארגעקומען אין קאנצעלאריע פון אמט אדער אין קאנטור פון דער אונטערנעהמונג.

פאראנטווארטליכקייט פאר בענוצען זיך מיט א נישט־בערעכטיגטע פירמע

דער דעקרעט וועגען האנדעלס־רעגיסטער זעהט פאר צוויי סאנקציעס פאר איבערטרעטונגען בנוגע רעגיסטראציע פון האנדעלס־פירמען. דער ארטיקעל זעהט פאר א שטראף פאר בענוצען זיך מיט א נישט רעגיסטרירטע פירמע און דער ארט. 70 זעהט ווידער פאר א שטראף פאר בענוצען זיך מיט א נישט בערעכטיגטע פירמע.

דער אונטערשיד צווישען די צוויי דיספאזיציעס איז דער, וואס אין צווייטען פאל בענוצט זיך די געגעבענע אונטערנעהמונג מיט א פרעמדע רעגיסטרירטע פירמע אדער אפילו מיט אנ'אייגענע רעגיסטרירטע אבער נישט אזוי ווי די רעגיסטראציע לויטעט. א חוץ א שטראפליכע פעראנטווארטליכקייט קען פאר'ן שולדיגען אויך געמאהנט ווערען אנ'ענטשפרעכענדע געלד־ענטשעדיגונג.

ביידע סאנקציעס קענען אנגעווענדען ווערען לגבי דעם שולדיגען נאר אויפן סמך פון אנ'ענטשפרעכענדע אנקלאגע פון בע'עוולה'טען. פון דירעזיגע רעכט געניסט דער בע'עוולה'טער אזוי לאנג, כל־זמן זיין אונטערנעהמונג איז נישט פולשטענדיג ליק ווידירט געווארען.

צוארבייט מוז געמאלדען ווערען דעם ארבייטס־אינספעקטאר.

פאר איבער־שעהן קומט 25 פראצ. אנ'הוספה אין די ערשטע 2 שעה און פאר די ווייטערדיגע איבער־שעהן צו 50 פראצ. ביי אקארד־ארבייט גילטען אויך בנוגע דער פערגיטיגונג פאר די איבער־שעהן דיזעלבע כללים. פאר איבער־שעהן ביי נאכט־ארבייט אדער אין זונטאג געהט צו א צושלאג אין דער הויך פון 50 פראצ. פון נארמאלען שכירות דאס זעלבע אויך ביי אקארד־ארבייט.

די נאוועלע ווערט געזעץ־קרעפטיג ערשט פון 1 יאנואר 1934.

אין דער נאוועלע פון אוסטאוו וועגען אורלויבען ווערט איינגעפיהרט די בעשטימונג, אז מ'קען אורלויב דארף דער ארבייטער בעקומען אזוי פיל, וויפיל ער וואלט פערדינט, ווען ער וואלט אין דער זעלבער צייט געארבייט און אז די אורלויבטעג הויבען זיך אן צו רעכנען גלייך פון לעצטען ארבייטס־טאג.

אויך די נאוועלע וועגען אורלויבען הויבט אן צו פערפליכטען ערשט פון 1 יאנואר 1934.

וואס שייך דער נאוועלע וועגען פערזיכערונג פון גייסטיגע ארבייטער אין פאל פון ארבייטסלאזיגקייט, דארף אויפמערקזאם געמאכט ווערען, אז זי פיהרט אריין א פערקלענערונג פון דער רענטע, אבער נאר פאר אזעלכע ארבייטסלאזע, וועלכע זענען פערזיכערט אויף מעהר ווי 120 זל. א חודש.

די נאוועלע פערפליכטעט פון 19־טען אפריל 1933 י.

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסע עראטישע זיטען־דראמע א. נ.

„גלאנץ און שאטענס פון ליבע“

אין די הויפטראלען די רייצענדע העלדין פון „גרויססטעטישע גאסען“ „אמעריקאנער טראגעדיע“

SYLVIA SYDNEY

ווי אויך דער אונפערגעסליכער שעפער פון פילם Dr. Jekyll i Mr. Hyde

FRYDERYK MARCH

פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער.

הנחה־בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען.

נייע געזעצע

הנחות פאר נייע בנינים

אין דזש. אוסטאוו נר. 22 איז פערעפענטליכט אנ'אוסטאוו, לויט וועלכען אלע נייע־אויפגעבויטע, צוגעבויטע, איבערגעבויטע און העכער געבויטע הייזער, וועלכע וועלען פערענדיגט ווערען ביזן סוף 1940 יאהר וועלען אין משך פון 15 יאהר בעפרייט ווערען פון אלע שטייערן, וואס וועלען גענומען פון אומבעוועגליכע גיטער (דאכוד און אפילו אויך מאיאנטקאווע). דעסגלייכען זענען אויך בעפרייט פון סטעמפעל־שטייער אלע פארמאליטעטען (בקשות, דאקומענטען), וועלכע האבען א שייכות מיט דער בוי־אקציע. דער האנאראר פון רעיענטען און היפאטעק־שרייבער ווערט אויך פערקלענערט אויף 50 פראצ. פון דער פארגעזעהענער טאקסע.

דער אוסטאוו פערפליכטעט אויפן שטח פון גאנץ פוילען פון 1 אפריל 1933.

רעגלאמענטאציע פון נייע מלאכות

אין דזש. אוסטאוו נר. 26 איז פערעפענטליכט א פעראָרדנונג פון האנדעלס און אינדוסטרי־מיניסטער, לויט וועלכער אין דער רשימה פון מלאכות און בעשעפטיגונגען, וועלכע פאלען ארונטער די בעשטימונגען פון אינדוסטרי־ (צעכען) געזעץ, געהן אויך אריין: ברוקעריי (אויספלאסטערן די גאסען), כעמיש ריינעגען און פארבען מלבושים און פוטערלעך, קצב'עריי און פלייש־העקעריי ווי אויך דאך־דעקעריי.

נאוועלעס צו די אוסטאוועז וועגען דער ארבייטס־צייט, אורלאפען און ארבייטס־פערזיכערונגען

אין דזש. אוסטאוו נר. 27 זענען פערעפענטליכט 3 אוסטאווען, וועלכע נאוועליזירען די וויכטיגסטע געביטען פון דער פערפליכטענדער ביי אונז ארבעטס־געזעצגעבונג.

קודם־כל קומט אין בעטראכט דער אוסטאוו וועגען דער ארבעטס־צייט אין האנדעל און אינדוסטריע. לויט דער נייער נאוועלע ווערט איינגעשטעלט אנ'48־שעה'דיגע ארבייטס־וואך. אויב אין איין וואך האט די ארבייטס־צייט געדויערט קירצער מעג מען צוארבייטען די פעהלענדע שעהן אין די איבריגע דריי וואכען. יעדענפאלס טאר דער ארבייטס־טאג נישט איבערשטייגען 9 שעהן און דער ארביימס־חודש – 192 שעה. וועגען פאל פון אזא

אלעבען איז שטורם

זכרונות פון בערימטען יודיש־רוסישען רעוואלוציאנער וולאדימיר יאכעלסאן

14)

מיט א בעזונדערע סימפאטיע האבען זיך אלע „נאראדאוואלצעס“ געצויגען צו וויערא זאסוליטש. איהר פעיוקה צו דער הרג'ענען גענעראל טרעפאף האבען די „נאראדאוואלצעס“ בעטראכט פאר דעם ערשטען טעאריסטישען אקט, כאטש איך גלויב געקומען האט דאס וויערא זאסוליטש געטון נישט צוליב אלגעמיינע פאליטישע טעמים, נאר צוליב נקמה פאר א חבר. ביי דער רעגירונג איז זי אויך געווען פערצייכענט פאר א טעאריסטקע. די פאליצי איז דערגאנגען פון דעם בעוואוסטען רעוואר־לאציאנער גאלדענבערג, וועלכער האט נאכ'ן אר־רעסט אלעמען ארויסגעגעבען, אז וויערא זאסוליטש געפינט זיך אין רוסלאנד און מ'האט זי אנגעטום ענערגיש ארומגעזוכט. איך אליין האב געהאט זעהר אנגענעהמע ערינערונגען וועגען מיין בעקאנטשאפט מיט איהר. בין איך איצט געהער געגאנגען מיט איהר געפאהרען.

איך וועל זיך דא ערלויבען צו דערצעהלען וועגען מיין ערשטער בעגעגעניש מיט וויערא זאסוליטש. דאס איז געווען אין דער צייט, ווען זי איז נאך וואס בעפרייט געווארען פון איהר בעשולדיגונג פראצעס אין א פעטערבורגער געריכט. די פאליציי האט געארבייט מעשים זי ווידער צו כאפען, האט אומעטום געגישטערט, אבער די רעוואלוציאנערען האבען וויערא זאסוליטש זעהר גוט בעהאלטען. איך האב שוין דעמאלט געוואלט ארויסשמוגלען וויערא זאסוליטש קיין אויסלאנד, אבער זי האט בשום אופן נישט געוואלט פערלאזען רוסלאנד.

בעקאנט מיט איהר האט מיך דער רעוואלוציאנער דמיטרי קלעמענץ, וועלכען איך האב געקענט נאך אין יאהר 1875, ווען ער איז דורכגעפאהרען דורך ווילנע אויפ'ן וועג קיין אויסלאנד. קלעמענץ האט בעקומען א גרויסע ווירקונג אויף מיין גאנצען לעבען. אין 1875 האט ער מיך שטארק בעאיינפלוסט און דער רעוואלוציאנערער טעטיגקייט. און אין צוואנ־ציג יאהר ארום, ווען קלעמענץ איז שוין געווען הויפט־פערוואלטער פון דער מזרח־סיבירישער אפטיילונג פון דער רוסישער געאגראפישער געזעלשאפט אין דער שטאט איר־קוטסק, און איך בין נאך געווען פערשיקט אין א פערוואָרפענער געגענט צווישען דעם האלב־ווילדען סיבירישען פאלק יאקוטען, האט ער מיך צוגעצויגען צו דער „יאקוטער וויסענשאפטליכער עקספעדיציע“. דאס איז געווען דער אנהויב פון מיין וויסענשאפטליכער קאריערע.

צום ערשטען מאל האב איך זיך מיט קלעמענץ'ן בעגעגענט אין ווילנע ביי זיין פריינדין אנא מיכאליאווא עפשטיין. ער איז דעמאלט געפאהרען קיין אויסלאנד. איך בין דעמאלט געווען א יונגער בחור'על, און זיין אויסערליכער אויסזעהען פון א מענשען, וואס טראכט שטענדיג, זיין בילדליכע שפראך און זיין בעצויבערענדע איינפאכקייט האבען אויף מיר געמאכט א שטארקען איינדרוק.

פון אויסלאנד האט ער זעהט אפט געשריבען בריף צו אנא עפשטיין, און זי האט די בריף פארגעלייענט אין אונזער קרייז. ער האט געגעבען זעהר לעבעדיגע און וויציגע בעשרייבונגען פון זיין רייזע איבער אייראפא. אין די בריף זענען ערטערווייז געווען פעריזען, און זיי זענען געווען פול מיט הומאר, טרעפליכע פערגלייכען און ערנסטע געדאנקען.

צום צווייטען מאל האב איך קלעמענצען בעגעגענט אין פעטערבורג, אין יאהר 1878, ווען איך בין געקומען צופאהרען אהין פון מאסקווע. ער האט געוואוסט דעמאלט וועגען דער זיכערקייט פון וויערא זאסוליטש. ער האט וואס גיכער געוואלט זי ארויסשיקען קיין אויסלאנד. אבער דער בעוואוסטער רעוואלוציאנער אהרן זונדעלעוויטש, וועלכער האט דעמאלט געפיהרט די אויסלענדישע פערבינדונגען און דעם געהיימען אריינפיהר פון רעוואלוציאנערער ליטעראטור, איז א לאנגע צייט נישט געקומען צופאהרען קיין פעטערבורג. דעריבער האט קלעמענץ זיך געווענדעט צו מיר, אז איך זאל פאהרען מיט וויערא זאסוליטש קיין אויסלאנד.

א בעריהמטער רעוואלוציאנערער פערד

קלעמענץ האט אפגעמאכט מיט מיר זיך צו טרעפען ביי ד״ר וועימאר, וואו וויערא זאסוליטש האט זיך בעהאלטען א געוויסע צייט נאך איהר פראצעס, אונטער קלעמענץ'עס שטרענגער אויפזיכט. אין דער צייט, ווען איך האב זיך מיט איהם בעגעגענט ביי וועימארן, האט ער שוין מיט וויערא זאסוליטש זיך אריבערגעצויגען, צוליב געוויסע אורזאכען, אין דער וואוינונג פון א געוועזענעם ארטילעריע אפיציר מיטן נאמען גריבאיעדאוו, א חבר פון סערגעי קראוטשינסקי. וועימאר האט דעמאלט געוואוינט אין פעטערבורג אין אייגענעם הויז, אויף נעווסקי פראספעקט לעבען מאסקאווא.

דאקטאר ארעסט עדוארדאוויטש וועימאר האט געהאט א ריזיגע פראקטיק אין די העכסטע קרייזען פון דער פעטערבורגער געזעלשאפט, און גלייכצייטיג האט ער אנגעהאלטען זעהר ענגע בעציהונגען מיט די רעוואלוציאנערען. ער איז געווען א שעהנער מאן, א הויכער, מיט א גרויסער ברוינער בארד, גרויע קאויגען און א הויכען שטערן. ביי איהם האבען זיך זעהר אפט בעהאלטען אנגעזעהענע רעוואלוציאנערע טוער, וועמען די פאליציי האט ארומגעזוכט. איך האב זיך ביי איהם געטראפען מיט קלעמענץ'ען און מיט סטעפניאק־קראוטשינסקי'ן. אום די „אומלעגאלע“ (רעוואלוציאנערען, וואס האבען זיך בעהאלטען אונטער פרעמדע נעמען) זאלען זיך דא נישט טרעפען מיט פאציענטען. האט ד״ר וועימאר געהאט צוגעגרייט צוויי מעשענע טאוועלעך מיט די אויפשריפטען „אין דער היים“ און „נישטא אין דער היים“. אונזערע מענשען האבען אנגעקלאפט נאר דעמאלט, ווען עס איז געשטאנען אויף דער טיר „נישטא אין דער היים“.

מיך האט ד״ר וועימאר נישט געקענט, און קלעמענץ האט מיר איבערגעגעבען עפעס א געהיימען ציימען, אז מען זאל מיך אריינלאזען. איך בין געקומען צו דער בעשטימטער צייט, ארום 12 א זייגער בייטאג, האב איך דערזעהען אויף דער טיר „נישטא אין דער היים“ און האב אנגעקלונגען געעפענט האט מיר ד״ר וועימאר אליין.

כאטש עס איז שוין געווען אזוי שפעט, איז קלעמענץ נאך געווען אין בעט. ער האט זיך אויף גיך אנגעטאן, און מיר זענען אוועק צו גריבאיעדאוו'ען, וועלכער האט געוואוינט אויף דער ניקאלאיעווסקער גאס. מיין הארץ האט שטארק געקלאפט, ווען מיר זענען געגאנגען אויף די טרעפ צו גריבאיעדאוו'ס וואוינונג, וואו איך האב זיך געדארפט טרעפען מיט דער בעריהמטער וויערא זאסוליטש. וועלכע די גאנצע רוסישע געזעלשאפט האט אזוי ליב בעקומען נאך איהר העלדישער טאט.

מיר האבען געפונען גריבאיעדאוו'ען מיט זיין פרוי וויערא זאסוליטש און איהרע א פריינדין מיט'ן נאמען קאלענקינא טרינקענדיג טיי. באלד איז אנגעקומען דמיטרי ליזאגוב. ער איז געווען דער זוהן פון א רייכען פריץ, און ער האט זיין גאנץ פערמעגען אפגעגעבען פאר דער פארטיי „נאראדנאיא וואליא“. איך בין מיט איהם שוין געווען בעקאנט. ער איז אריינגעקומען אנגעטאן אין א צילינדער און א פראק. אלס פארשטעהער פון די פריצים פון טשערניגאווער גובערניע, וואו זיינע מאיאנטקעס זענען געווען, איז ער נאר וואס געווען אויף א בעזוך ביי א מיניסטער. ער האט ווידער גען דעם מיניסטער דערצעהלט קאמישע זאכען. און אלע האבען געלאכט.

ד״ר וועימאר איז געווארען בעריהמט הויפטזעכליך צוליב זיינעם א פערד מיט'ן נאמען „בארבאר“.

אין יאהר 1876 האט די צארישע פאליציי ארעסטירט דעם בעריהמטען שפעטערדיגען אנארכיסטישען פיהרער, פירשט קראפאטקין. ארעסטירט האט מען איהם פאר זיין אנטייל נעהמען אין דער רעוואלוציאנערער בעוועגונג. מען האט איהם צוערשט אריינגעזעצט אין פעטער־פאוולאווסקער פעסטונג, אבער ווען ער איז קראנק געווארען, האט מען איהם אריבערגעפיהרט אין ניקאלאיעווסקער [illegible] שען שפיטאל.

קראפאטקין האט געבעטען זיינע פריינד אויף דער פריי, זיי זאלען איהם העלפען אנטלויפען, און ער האט זיי איבערגעגעבען א גענוי אויסגעארבייטען פלאן, ווי אזוי דאס קאן דורכגעפיהרט ווערען. פאר דעם צוועק האט מען געמוזט קויפען א פערד, ווייל בענוצען זיך מיט א געדונגענעם פערד איז געווען ריזיקאליש. דורך בעקאנטע האט מען אויסגעפינען וועגען א פערד מיט'ן נאמען „בארבאר“, וואס האט געהערט איינעם א געוויסען פיטענהאף.

(ווייטער קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 28 מאי ג סיון תרצ"ג

זון-אויפגאנג 3.27
זון-אונטערגאנג 7.39

פון האנדעלס-געריכט

ניי פערפעגטליכטע און ליקווידירטע אופאדלאשטשען אויף דער לעצטער זיצונג פון האנדעלס-געריכט

אויף דער נעכטיגער זיצונג האט דאס האנדעלס-געריכט פערעפענטליכט אַן אופּאַדלאַשטש דער פירמע בערטאלד גריליך פון אלעקסאנדער. די פירמע עקזיסטירט פון יאהר 1872.

* * *

אויף דער זעלבער זיצונג איז ליקווידירט געוואָרען דעם אופאדלאשטש פון זינדעל זומער-הארן (אלטער מארק 14).

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון דוד ווייספעלד אגראדאווא 9), האט דאס געריכט בעשטימט אַן׳ענטגילטיגען טערמין פון 8 טעג אויף אנצומעלדען די חובות.

צום צהנליכען טערמין אויף א חודש איז בעשטימט געוואָרען דער פירמע אדאם קענדזשערסקי (נאוואָ 12).

* * *

דאס געריכט האט אויך ליקווידירט דעם אופאדלאשט פון טאניע פרענקעל (ציגעלי-גאס 38).

* * *

וועגען דעם רעגולאציע-פארשלאג פון דער פירמע „י. ל. שיינפארבער“, פארבעריי (פּילנאצנא 24) איז פארגעקומען א קרעדיטאָרען-פערזאמלונג, אויף וועלכער די פירמע האט פארגעלעגט 40 פראצענט אויסצוצאהלען אין 4 ראטעס.

דאס געריכט האט פארארדענט צו עפענען אונטערהאנדלונגען וועגען די פארגעלעגטע בעדינגונגען.

* * *

דער טערמין פון פערעפענטליכען דעם אופאדלאשטש פון דער גומי-פאבריק „פערדינאנד געלדנער“ איז פון געריכט צוריקגעצויגען געוואָרען אויפ'ן 28-טען נאוועמבער 1931.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון האלע-שטייער ג. קאלינסקי (נאוואמיעסקא 19) איז נאמינירט געוואָרען א נייער סינדיק, אנשעל ליי בערמאן.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון קארל ראמאן (לאמזשינסקא 24) איז אלס סינדיק נאמינירט געוואָרען מאג. יצחק קאנסאר.

מען שפּילט זיך אין „בעגיסעניש“

ער האט צובראכען איהר הארץ, וויל זי איהם אויסברענען די אויגען...

(2) געשעהן איז נעכטען אויף בארוטאָוויטשא 56, אינ׳ם הויז, וואו עס געפינט זיך די פאר־באר־קאמיסיע פון פ.ק.או. לאדז־קרייז.

אין דעם טויער פון דעם דאָזיגען הויז איז געשטאַנען דער 25־יעהריגער מנשה בערליגער, וועלכער איז אַרויסגעגאַנגען גראַד פון דאַוועגען. פלוצים איז צו איהם צוגעקומען די 21־יעהריגע עדזשא זיגמונט (פון אַליע 1. מאַי 32), שבעל אַרויסגעכאַפּט אַ פלעשעל מיט זאַלץ־זויער און אַ „כליאַפּע געטון“ בערלינער׳ן אין פּנים.

צום גליק האט ער זיך בעצייטענס פערשטעלט די אויגען מיט די הענד און געליטען האט נאר די איהם בלויז די גאַמבע, דער האַלז און די ברוסט.

ער האט אָבער נישט געוואָלט בלייבען אַליין דער געליטענער, האט ער פליגק אַרויסגעריסען ביי דעם מיידעל דאס פלעשעל, און דאס נעמליכע געטון מיט איהר, אָפּבריענדיג מיט׳ן זאַלץ־זויער דאס פּנים, די הענד און די פיס...

מען האט תיכף אַרויסגערופען צו ביידען פאַר גאטאָוויע און אָפּגעפיהרט זיי אין קאָמיסאַריאַט א דיין, וואו מ׳איז דערגאַנגען, אַז מנשה האט צו־בראָכען ערזשעס האַרץ — אַז ער האט זיך בעמיהט וועגען איהר האַנד און האַרץ, און דערנאָך זי אָוועקגעוואָרפען און זיך פאַרפלאַנטערט מיט אַן אַנדערער.

אין די היטלער-דרכים...

ווי-אזוי צוויי „פיינע לייט“ בעהאנדלען צוויי ארימע האנדליאזשעם

(2) עהערגעכטען פּאַרמיטאַג זענען 2 שאַ־כערס ירחמיאל יאַנשעוויטש (מאַסאַרסקא 2 אויף באַלוט) און וואָלף שלאָמאָוויטש (קרוטקא 5־7) אַריין אינ׳ם הויף אויף זשגאַוסקא 106, און אָנגעהויבען אויסצושרייען זייער טרויעריגען, הונגעריגען ניגון: „האַנדעל! האַנדעל“!

זייער רופען איז דאָס מאָל נישט געווען קיין קול קורא במדבר, און מען האט זיי אַריינגערופען עפּעס איינצוהאַנדלען ביי אַ געוויסען אַנטאַני אורביק.

אין דעם זעלבען אורביכס וואוינונג איז אויך געווען בעת מעשה איבער, טעאָפיל פּיאַטראָווסקי (וועגעגערא 6).

די ביידע — אַנטאַני מיט טעאָפיל׳ן האָבען פראָפּאָנירט די שאַכערס זיי זאָלען ביי זיי אָפּ־קויפען 2 מאַנטלען, און מ׳האָט זיך נישט לאַנג געדונגען — פאַר 12 זל. האט מען געמאַכט דאס געשעפט....

ווען די שאַכערס האָבען אָפּגעציילט דאס געלד, און געוואָלט נעהמען די מאַנטלען, זענען אויף זיי אַרויפגעשפּרונגען די צוויי חברה־לייט אורביק מיט פּיאַטראָווסקין און בעשיטענדיג זיי מיט שווע־ע קלעפּ, האָבען זיי צוגערויבט ביי די אָרימע יאַהען די פאָר גילדען, וואָס זיי האָבען מיט זיך געהאַט.

די שאַכערס האָבען זיך קוים געראַטעוועט מיט עטלויפען און זיי זענען אַרויס אין גאַס מיט אַ געשריי, אויף וועלכען עס איז תיכף אָנגעקומען אַ פּאָליציי־פּאַטרול פון 13. קאָמיסאַריאַט.

מען האט ביידע „פיינע לייט“ — אורביכ׳ן מיט פּיאַטראָווסקין אַרעסטירט און אָפּגעפיהרט אין קאָמיסאַריאַט, וואו מ׳האָט זיי צונויפגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל און דעם גאַנצען ענין איבערגעגעבען אין דער פּראָקוראַטור.

די קליינע סאציאליסטישע געזעלשאפט אין לאדז

א בעזוך אין קיבוץ-באראכאוו

געפינט זיך אין לאָדז אַ חלוצה׳שער קיבוץ פון 140 פערזאָן: בחורים און מיידלעך, וועלכע גרייטען זיך צו אַ נייעם לעבען פון אַרבייט און גערעכטיגקייט. 140 יודישע יונגעלייט, וועלכע האָבען זיך אָפּגעזאָגט פון אַלעם אַרומיגען און גע־גרינדעט אַ סאָציאַליסטישע צוזאַמענלעבען און גיהען אַדורך די הכשרה, כדי מיט שווערער אַרבייט צו העלפען דעם אויפבוי פון אַרץ־ישראל.

מיר מיינען דאָ דעם קיבוץ־באַראָכאָוו, וואָס געפינט זיך אויף אָגראָדאָוואָ 9.

מיר האָבען געמאַכט אַ בעזוך אין דעם דאָ־זיגען קיבוץ, וועלכער געפינט זיך אין האַרץ פון שטאָט און וועגען וועלכע די יודישע געזעלשאַפט ווייסט אַזוי ווייניג און אינטערעסירט זיך מיט איהם אַזוי ווייניג. פון די אָנפיהרער ד״ר טאַרטאַקאָווער און לייזער לעווין האָבען מיר בעקומען זעהר אינ־טערעסאַנטע אינפאָרמאַציעס און דאַן זיך אַליין איבערצייגט וועגען די בעדינגונגען פון אַרבייט און לעבען אין דער דאָזיגער אָריגינעלער קאָמונע.

דער קיבוץ האט פאָלגענדע אויפגאַבען: 1) פיזיש צוגרייטען די מיטגלידער פאַר אַרץ־ישראל, 2) קולטורעל צוגרייטען די מיטגלידער פאַר אַרץ־ישראל, אויסלערנען די העברעאישע שפּראַך, שטו־דירען די אַרבייטער־בעוועגונג אין לאַנד, די ציו־ניסטישע פּראָבלעמען און די פּראָבלעמען פון אויפבוי, 3) צוגרייטען זיך צו אַ בשותפות׳דיגען לעבען אין אַרץ־ישראל, איינלעבען זיך אין סאָציאַליסטישען אידעאַל און צוגעוואוינען זיך צום סאָציאַליסטישען לעבענס־שטייגער. דער אַלגעמיינע צאָהל מיטגלידער פון קיבוץ־באַראָכאָוו בעטרעפט 1000. זיי זענען פערטיילט אין 34 פּונקטען, אין לאָדז געפינען זיך 142 מיטגלידער, וועלכע אַרבייטען ביי פערשידענע אַרבייטען. אין קיבוץ אַליין איז פאַראַהאַן אַ סטאָליעריי, שניידעריי, שלאָסעריי, שוסטעריי, העפטעריי און וועש־נעהעריי. אַ חוץ דעם זענען אויך מיטגלידער פון קיבוץ בעשעפטיגט אין פאַב־ריקען און ביי פערשידענע אַנדערע אַרבייטען: האָלץ־האַקען, פאַדלאָגעס־וואַשען, קאַנאַליזאַציע־אַר־בייטען, גאַסען־רייניגונג, הויז־דינער־שאַפט א. אַנד.

אַלץ וואָס ווערט פערדינט דורך די מיט־גלידער פון קיבוץ געהט אַריין אין אַן אַלגעמיינער קאַסע, וועלכער פיהרט אַן אַלגעמיינע ווירטשאַפט פאַר אַלע גלייך. ס׳זענען געווען צייטען, ווען 60 פּראָצענט פון די קיבוץ־מיטגלידער זענען גע־ווען אַרבייטסלאָז און מיט דעם פערדינסט פון די איבעריגע 40 פּראָצענט האָבען געלעבט אַלע מיטגלידער. דערביי דאַרף מען געדענקען, אַז דער פערדינסט פון אַ קיבוץ־מיטגליד וואַקלט זיך פון 1.50 ביז 2 זל. אַ טאָג. אין די אויסהאַלטונג טאַקע אַראָפּגעבּריגט געוואָרען ביז אַ מינימום. אויס־האַלטען אַ מיטגליד פון קיבוץ קאָסט 46 גראָשען אַ טאָג. נאָר אַ דאַנק דער פערשטענדיגקייט און גוט־ווילליגקייט פון די ווירטסלייט אויף אָגראָדאָוואָ 9, די ה״ה שרובאָוויטש און רודזקי האט דער קיבוץ בעקומען אַ מעהר־ווייניגער צופּגעליכער דירה. מ׳קען זיך פאַרשטעלען, אַז די 80 בחורים און 62 מיידלעך — אידעאַליסטען לעבען נישט אין קיין גלענצענדע בעדינגונגען.

און די יודישע געזעלשאַפט? מעהר ווי גלייכ־גילטיגקייט. די קהלה האט נאָך לאַנגע אונטער־האַנדלונגען בעוויליגט צו אַסיגנירען 150 זל. מעהר אינטערעסירט זיך קיינער נישט. מ׳האָט זיך געווענ־דעט צו דער „וויזאָ“, געבעטען נישט קיין נדבות נאָר אַרבייטס־פּלעצער, אָבער דאָס געהט אויך שווער.

דערביי איז נאָך דאָ אַן אַנדערער שוועריגקייט, ווען די חלוצים געהען שוין אַדורך די הכשרה און בעקומען שוין די סערטיפיקאַט, פעהלט דאָס ערשטע געלד אַוועקצופאָהרען. אמת, די חלוצים האָבען זייער אייגענע עליה־קאַסע פון די גראָשענס זייערע, אָבער דאָס איז בשום אופן נישט גענוג. דער לאָזונג פון „קרן־עליה“ דאַרף פערשטאַנען און אויפגענומען ווערען דורך דער יודישער געזעל־שאַפט. די געזעלשאַפט דאַרף נעהמען די חלוצים און חלוצות צו אַרבייט אין פאַבריקען, פאַר הויז־דינסטען, האָלץ־האַקען און צו פאַק־אַרבייטען.

אין די לעצטע צייטען ווערען די קיבוצים בע־שולדיגט, אַז זיי זענען שטרייקברעכער און לוינ־דריקער, וועגען לאָדזער קיבוץ קען מען וועגען דעם בשום אופן נישט רעדען.

דער עלטער פון די קיבוץ־מיטגלידער איז פון 18 ביז 24 יאָהר. 40 פּראָצענט זענען פון פּראָ־לעטאַרישע עלטערן. די איבעריגע פון בירגערליכע די בילדונג איז פון פאָלקס־שולען און מיטעל־שו־לען. לעצטענס איז דער צוטרוי פון דער געזעלשאַפט צו דער אַרבייט פון די קיבוץ־מיטגלידער געוואָרען אַ שטאַרקערער און די אַרבייטסלאָזיגקייט האט זיך פערקלענערט.

מיר האָבען בעזוכט די וואוינונגען, וואַרשטאַ־טען, קיך און אַנדערע איינריכטונגען פון קיבוץ און מ׳קען זאָגען, אַז די לאָזונג, וואָס די חלוצים האָבען זיך געשטעלט: נישט מיט שווערד און נישט בלוט, נאָר מיט שווייס — איז נישט קיין פּוסטע פראַזע.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע“

דירעקציע: ד. צעלמייסטער.

היינט, זונטאג, דעם 28-טען מאי, 9 30 אווענט היינט!

קומט זיך געזעגנען מיט „גזלן“ צום לעצטען מאל!

א נאכט פון פערגעניגען פאר ווייניג געלד! צום לעצטען מאל

די שטארק אויסגענומענע מוזיקאלישע קאמעדיע

„דער גזלן“

אין 3 אקטען, 4 בילדער פון קאלמאנאוויטש, מיט

שמחה נאטאז

אין דער הויפט-ראל. —

מיט דעם אנסאמבל פון גאנצען אנסאמבל.

דינסטאג, דעם 30-טען מאי – 2-טע גרויסע פייערליכע פרעמיערע

„אלץ פאר קינדער“

בילעטן שוין צו באקומען אין קאסע פון טעאטער.

פאבאר פון יאהרגאנג 1912

מארגען, מאנטאג, דעם 29-טען ד. ח. דארפען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (אל. קאשטשושקי 21) די פאבאראָוצעס פון יאהר-גאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

פון Ks ביז סוף K און I-L O

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגרא-דאווא 34) די פאבאראָוצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7 פאליציי-קאמיסאר-יאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די אותיות:

R U

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (פיעט-ריקאווער 165) די פאבאראָוצעס פון יאהרגאנג 1911 קאט. B, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 10 און 12 פאליציי-קאמיסאריאטען

אלע אותיות

איבערמארגען, דינסטאג, דעם 30 ד. ח. דארפען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (אל. קאשטשושקי 21) די פאבאראָוצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

1 M N

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגרא-דאווא 34) דארפען זיך שטעלען די פאבאראָוו-צעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7 פאליציי-קאמיסאריאט

S Sch S Sz

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (פיעט-ריקאווער 165) די פאבאראָוצעס פון יאהרגאנג 1911, קאט. B, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 13 פאליציי-קאמיסאריאט

אלע אתיות

לאדזער בעקומען א הלוואה

2 מיליאן זל. אויף סעזאן-ארבייטען

דער מאגיסטראט האט נעכטען בעקומען א ידיעה פון ווארשא, אז פאר לאדז איז בעשטימט געוואָרען א הלוואה פון 2 מיליאן זל. אויף די סעזאן-ארבייטען. דאס געלד קומט שוין מאנטאג קיין לאדז.

היינטיגע פראטעסט = מאניפעס-טאציע געגען די רדיפות אויף יודישע קינדער אין דייטשלאנד

היינט האלב 12 פארמיטאג קומט פאר אין פילהארמאניע די אקאדעמיע, וועלכע איז געווידמעט דער טראגעדיע פון יודישען קינד אין דייטשלאנד. אין דער דאזיגער אקאדעמיע, וועלכע עס ארדנען איין די עלטערן-קאמיטעטען פון די דריי יודישע גימנאזיעס, בעטייליגט זיך אלס הויפט-רעפערענט דער בעקאנטער פעדאגאג ד"ר יאנוש קארטשאק פון ווארשא.

עלימינאציע-קאנקורס

פון די פייערלעשער פון לאדזער קרייז

(2) היינט, זונטאג, דעם 28. ד. ח. וועט פארקומען אין לאדז א קרייז-עלימינאציע-קאנקורס פון די פייערלעשער, כדי צוצוגרייטען זיך צום וואיעוואדישען פייערלעשער-צוזאמענפאהר, וועלכער וועט פארקומען אין מיטען יוני אין לאדז.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייטאכט דיזשורירען: י. קאפּ-ראָהסקי (נאוואמיעסקא 15), ס. טראַזקאָווסקי בזשעזשינער 56), מ. ראָזענבלום (שרודמיעיסקא 24), מ. בארטאשעווסקי (פיעטרקאווער 95), י. [illegible] (קאנסטא 54), ל. שטינסקי (ראקים פ. נבר 53).

BANK HANDLOWY w ŁODZI

Założony w r. 1872-im — SPÓŁKA AKCYJNA — Założony w r. 1872-im

WZNOWIŁ CZYNNOŚCI

Instytucja Centralna w ŁODZI (Al. Kościuszki 15).

Oddziały: w WARSZAWIE (Kredytowa 6) i LUBLINIE (Krakowskie Przedmieście 62).

Magazyny tranzytowe w LUBLINIE.

Wynajem kasetek (safes) w skarbcu opancerzonym: w ŁODZI i LUBLINIE.

לאווניקעס פון די מאגיסטראטען און וויצע-פרעזידענטען
בלייבען פון יולי אהן געהאלט

דער אינערן-מיניסטער האט שוין ארויסגעגעבען א זעהר אויספיהרליכען צירקולאר וועגען דעם, ווי אזוי מען דארף רעאליזירען דעם נייעם געזעץ וועגען שטאט-פערוואלטונגען. די וויכטיגסטע זאך פונ'ם דאזיגען צירקולאר איז דאס. אז דעם 13 יולי – אין טאג, ווען ס'גייט אריין אין קראפט דער נייער געזעץ – וועלען אלע וויצע-פרעזידענטען און לאווניקעס אין גאנץ פוילען אויפהערען בעקומען זייער געהאלט.

דער נייער געזעץ האט איינגעפיהרט ווי בעוואוסט, אזא נייעס, אז פרעזידענטען, בירגערמייסטערס און וויצע-פרעזידענטען מוזען זיין פאכלייט און זיי ווערען געוועהלט אויף צוויי קאדענצען: אויף 10 יאהר. אלע לאווניקעס – אויב זיי זענען נישט קיין אויגערופענע פאכמענער – בעקומען נישט קיין לוין. היות אלע היינטיגע וויצע-פרעזידענטען און לאווניקעס זענען נאך געוועהלט לויט'ן אלטען שליסעל, וועלען זיי דעם 13 יולי שוין מעהר נישט בעקומען זייער געהאלט. קיין 3-חדשים'דיגע קינדיגונג אדער ענטשעדיגונג קומט זיי אויך נישט, ווייל זיי ארבייטען „האנאראווע" און נישט לויט אנ'ארבייטס-קאנטראקט. העכסטענס וועלען זיי קאנען בעקומען דיעטעס פאר די זיצונגען, אין וועלכע זיי בעטייליגען זיך. פאר וויצע-פרעזידענטען וועט מען נאך קאנען בעשטימען ספעציעלע בעלוינונגען – איינמאליגע אדער שטענדיגע.

קוכטשאק אפעלירט ווידער

(2) ווי בעקאנט האט דאס אפעלאציע-געריכט אין ווארשא בעטראכט דעם 12. ד. ח. דעם אורטייל פונ'ם לאדזער קרייז-געריכט איבער די לאדזער „קאמוניסטען": קוכטשאק און זיבען חברים.

די שטראפען האט דאס אפעלאציע-געריכט פערקלענערט אויף א העלפט, אזוי אז קוכטשאק דארף זיצען 8 יאהר (לויט'ן פריהערדיגען אורטייל — 15); זשעטעלסקי — 6 יאהר; קלימטשאק — 5; ריבאק—4; גראדזשיצקי—3 יאהר; רעגאשיק און דער שאפער שמיגולסקי—צו אנדערטהאלבען יאהר.

די פער'משפט'ע זענען אבער אויך מיט דער דאזיגער „רעדוקציע" נישט צופרידען, און זיי האבען איפסניי אריינגעטראגען א קאסאציע.

Eleganckie, wygodne, trwałe i tanie. Berson OBCASY GUMOWE

גרויסע הנחות פאר הויז-בעזיצער
בעדייטענד פערקלענערט די פראצענטער פון לאנגטערמיניגע בוי-הלוואות

דער קאמיטעט אויף פאנאנדערצובויען די שטעט, האט נעכטען דערהאלטען א פעראָרדנונג, לויט וועלכען ס'ווערען בעדייטענד פערקלענערט די פראצענטער פון די לאנגטערמיניגע בוי-הלוואות און קרעדיטען אויף אויסצובויען קלענערע בנינים.

לויט דער פעראָרדנונג וועלען די הויזבעזיצער האבען די מעגליכקייט ביליגער צו מאכען דאס דירה-געלד.

בלוטיגע אנפאלען אויף דורכגייער
צוויי ניכטערע און 3 שיכורים ארבייטען מיט מעסערס און מיט שטעקענס

(2) צהערנכטען אין אווענד האבען 2 אונבעקאנטע פערשוינען, אויף זגערזשער גאס, נעבען נומער 136 בעפאלען דעם 35-יאהריגען סטאניסלאו מענדעל (שיראקאווסקיעגא 37) און איהם שטארק צושטאכען מיט מעסערס. פאליציי זוכט די אנפאלער.

(א) נעכטען האבען אויף דער לימאנאווסקיעגא גאס ארומשפאצירט 3 שיכורים און מיט שטעקענס „בעארבייט" יודישע דורכגייער.

ספעציעל געליטען פון דער דאזיגער „בעארבייטונג האבען זילבער-ווייס (לימאנאווסקיעגא 19), און לייב רודער (פיעטער-גאס 14), צו וועלכע מ'האט געמוזט ארויסרופען פאגאטאוויע.

פאליציי האט ארעסטירט די שיכור'ע שלעגער: דער 34-יעהריגער לעאן נאוואקאווסקי (לימאנאווסקיעגא 25), דער 34-יעהריגער ראמאן וואיטשעכאווסקי (לימאנאווסקיעגא 5) און דער 19-יעהריגער הערמאן קוויאטקאווסקי (לימאנאווסקיעגא 25).

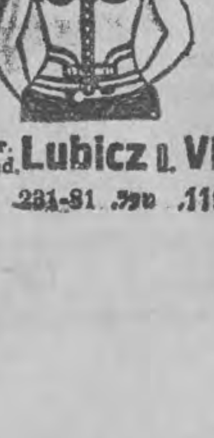

ארטאפעדישער אנשטאלט

פראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען געגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81.

טעאטער „סקאלא", שרודמיעסקא 15, טעל. 232-33

היינט, זונטאג, 9 אווענט צום 42-טען מאל

מ. ווינדער פרעזענטירט די גרויסע אמעריקאנער סטאר-קינסטלער

לוסי און מישא גערמאן

אין די גרעסטע אמעריקאנער טעאטער-סענסאציע

מאמע און שוויגער

היינט, זונטאג, 4 נאכמ. צום 41-טען מאל

א ספעציעלע באכמ.-פארשטעלונג

פאר ארבייטער- אינטעליגענץ.

פרייזען פון 50 גר. ביז 1.50

„מאמע און שוויגער"

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער

ווירטשאפטליכע ב. ב. קרייז-קאנפערענץ
נעכטען פארגעקומען אין לאדז

אונטערן פארזיץ פון דעפ. ד"ר פיכנא איז נעכטען אויף נארוטאוויטשא 45 פארגעקומען א ווירטשאפטליכע קרייז-קאנפערענץ פון ב.ב., אויף וועלכער ס'זענען ארגאניזירט געווארען א גאנצע רייה קאמיסיעס. אויף דער זיצונג זענען אנוועזענד געווען די דעפוטאטען: אולריך, פלאצעק, שאניאווסקי, דראטווא, מארטשינסקא און מינצבערג.

ווי ס'איז פאראויסצוזעהען, וועט דער צוזאמענפאהר אין לאדז זיין א גראנדיעזער, און וועלכען ס'וועלען זיך בעטייליגען אנ'ערך 500 דעלעגאטען.

געפונען דעם טויט אונטער אנ'אויטא

אויף רוג פושעאוד און קיליטסקא האט אנ'אויטא איבערגעפאהרען פעליקס מושאל פון ראקאטשינער 111. מ'האט איהם פון הינטער די רעדער אפגענומען א טויטען.

גרויסע פערזאמלונג אין ווילקער שוהל

היינט 7 א זייגער קומט פאר אין ווילקער-שוהל א גרויסע פערזאמלונג אד"ט: „אונזער ווידערשטאנד-קראפט געגען די פערפאלגונגען אויפן יודישען פאלק". אלס רעדנער וועלען ארויסטרעטען הרב סעגאל, פילץ, חיים הירש ראזענעס, הרב אייזענבערג א. אנד.

ס'וועלען זיך בעטייליגען די רבנים פון גראבע און קראסנא, וועלכע געפינען זיך אין לאדז אלס דעלעגאציע פון גראדצער ישיבה.

מיט'ן ים איז דער ברייטער וועלט

ביים היינטיגען טאג איז פון שטיינער און פעלזען ענטשטאנען דער גרויסער מאדערנער פוילישער פארט גדיניע, וועלכער קוקט שטאלץ אויפ'ן מערב.

אויף די וויזיטען פון די אויסלענדישע שיפען ענטפערן מיר מיט וויזיטען אויף די פוילישען שיפען. כדי צו בעקענען די ברייטסטע ספערען מיט די וואונדער פון ים און מערקווירדיקייטען פון די ווייטע לענדער, ווערען ארגאניזירט אפילו פוילישע ים-אויספלוגען.

די אויספלוגען נישט מיט קיין גרויסע קאסטען ארדענט איין דאס יאהר די פוילישע טראנסאטלאנטישע שיף-געזעלשאפט, ליניא גדיניא—אמעריקע.

צום אויסוואהל האבען מיר זיבען אויספלוגען אין פערשידענע טערמינען, האבענדיג אנ'אייגענעם צוטריט צום ים. לאמיר זיי בעקענען אויף אייגענע שיפען. מיט'ן ים אין דער ברייטער וועלט—אנשטאט דער מאנאטאניע פון אנדערער ארט זומער-אפרוה.

שבועות

אהן אייגען געבעקס איז גארנישט צו טראכטען, דעריבער מאכט אלע פארבערייטונגען בעצייטענס. יעדע בעל-הבית'טע און האט דערביי נאך דאגות ווי אזוי ענטשפרעכענד צוקלייבען זיך יום-טוב-געבעקס.

די אלע קומט צוהילף ד"ר א. עטקער, געבענדיג אומזיסט א בראשורקע, וואס ענטהאלט 105 רעצעפטען צו באקען קוכען און טארטען ווי אויך צוצוגרייטען לעגומינעס, בודיניעס א. א. וו.

ביי דער געלעגענהייט איז ווערט צו בעמערקען, אז ד"ר עטקער'ס אויסארבייטונגען זענען געשטיצט נישט נאר אויף פוילישע רויה-שטאפען, נאר ברענגט אויך זעמטליכע פאקונגען און אנדערע שטאפען, דעריבער זענען ד"ר עטקער'ס אויסארבייטונגען א היימישע פראדוקציע.

פערבלאנדזשעט א קינד

נעכטען איז פערלוירען געגאנגען א יונגעלע, חיים קאכען, 5 יאהר אלט.

ער גייט אנגעטון אין א טונקעל אבצוגעל און א שערצעלע. אפצופיהרען צו די עלטערען: אברהם קאכאן, בערעק יאסעלעוויטש-גאס 14.

* * *

עס איז אויך פערלוירען געגאנגען דער 7 יאהריגער שמשון סרעבניק (פון סאלנא 9), אנגעטון אין א צייגען-כאלעטעל, 8-קאנטיק היטעל. ער איז א שטאמער. זיינע עלטערען וואוינען אויף סאלנא 9.

נעכטיגע רינג-קאמפען אין צירק

גראמקאוו האט געקעמפט אהן רעזולטאט מיט קוואריאני.

פראהאסקא האט בעזיגט אויבא מיט א נעלסאן אין דער פיערטער מינוט. דער יודישער גבור קראמזער האט געקעמפט אונענטשידען מיט ביעלעווטשען. גראבאווסקי האט בעזיגט דעם וועלט-מייסטער קאוואן דורך א דאפעל-נעלסאן אויף דער 40 מינוט. דער דייטש בורדוס האט בעזיגט ביערנאצקין אויף דער דריטער מינוט.

היינט קעמפען: וויעלאן—גראמקאוו; ביעלעוויטש—קוואריאני; שטשערבינסקי—אויבא; פראהאסקא—קראוזער, דעצידירענד; בורדוס—גראבאווסקי, דעצידירענד.

Dr. R. Zalcwasser

CHIRURG — כירורג

ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17

נצהמט אן פון 1–2 בייטאג און פון 4–7 נאכמ.

רעצעפּט

אויף קוכענס, טאָרטעז זאָווי לעגומינעס און בודיניעס!

פאַר אונזערע דאַמען

א שעהנער פּרעזענט!

א ביכעלע, וואָס ענטהאַלט א סך אויסגעפּרובטע פאָרשריפטען פון Dr. Oetker אויף די וואונדערשעהנע קוכענס, טאָרטען, לעגומינעס, מאַיאָנעזען, בודיניעס א. ז. וו. דאָס אויבּיגע ביכעלע, וואָס ענטהאַלט 64 דרוק-זייטען אין א שעהנער קאָלירטער איינבאַנד גיט אַרויס בּענצליך אומזיסט יעדעס קאָלאָניאַל-געוועלב אָדער עס שיקט אַדויס דירעקט נאָכ'ן צושיקען מאַרקען 10 גר.

Dr. August Oetker, Oliwa.

וואס טוט מען נישט אלץ צוליב פּרנסה!

זעלטענע המצאה פון צוויי ראַפינירטע חברה-לייט, איינצושלייערן אַ דאָרפיש היטלעראווינצל בבלי-דיגע סחורה פאַר'ן דאָזיגען קוני-שטיק וועט אבער „נעבעך" איינער פון זיי מוזען גיין „שעווען" 6 חדשים

(סענסאַציאָנעלער פּראָצעס אין בידגאָשטשער געריכט)

צו א רייכען פויער, א דייטשען קאָלאָניסט אין א פערוואָרפען דאָרף ערגיץ אויף פּאָמאָרזשע, האָבען אַריינגעטראָפען צוויי פערוואָגעלטע וואַנדערער, אַן עלטערער און א יונגערער. דער יונגערער האָט געהאַלטען אונטערן אָרים צפּעס א פּעקעל, נישט קיין גרויסעס און דער עלטערער איז געגאַנגען ליידיג.

היטלער'ס יודענפרעסערישע אידעען האָבען א פּנים אין יענעם ווייטען דאָרף אהין פערבלאָנדזשעט און גראָד אין דערמאָנטען דייטש געפונען איינעם פון די געטרייעסטע חסידים פון דער גאַנצער אומגעגענד. אזוי ווי די 2 אורחים האָבען זיך נאָר באַוויזען אויף דער שוועל פון דייטש'ס באַלעבאָטישקייט, האָט ער גלייך אין זיי דערקענט יודישע הויזירער. זיין אַריש ראַסן-בלוט האָט זיך מאָמענטאַל אָנגעהויבען אויפצוקאָכען, ווי א בייזער אָפּגעריסענער הונט פון דער קייט האָט ער זיך אַרויפגעוואָרפען אויף די צוויי אָרימע יודען, גענומען שרייען און געוואַלדעוועז, אז ער קויפט גאָרנישט ביי קיין יודען, און אז זיי זאָלען זיך תיכף אָפּטראָגען פון דאָרף. אויב נישט וועט ער זיך מיט זיי אָפּרעכנען אויפ'ן היטלערישען שטייגער.

די 2 יודען זענען אָבער נישט געווען קיין מלמדים נאָר דווקא פון די פיפיגסטע פּאָהרער. זיי האָבען קודם כל גבלאָזט דעם צעיושעטען יופע זיך גוט אויסיופען. זעהענדיג, אז ער הויבט זיך שוין ענדליך אָן אָפּצוקיהלען. האָבען זיי איהם ערקלערט אז זיי זענען בכלל נישט געקומען צו איהם פערקויפען, נאָר פערקעהרט: זיי ווילען ביי איהם גאָר קויפען. אָט דאָרף די בידגאָשטשער אינטענדאַנטור א גרעסערען סכום קאַרטאָפעל, פאַר וועלכען זי איז גרייט צו בעצאָהלען א גאָר הויכען פּריז, דערוויסענדיג זיך, אז ער באַזיצט גרויסע זאַפּאַסען קאַרטאָפעל זענען זיי טאַקע צו איהם געקומען פאַרלייגען דאָס געשעפט. זיי זענען נישט קיין סוחרים און זוכען נישט קיין רווחים. זיי זענען נאָר פערמיטלער און ווילען נישט מעהר, ווי בלויז פערדיענען ביים גאַנצען עסק א פּאָר זלאָטעס מעקלער-געלד.

דעם שוואָב איז די מעשה געקראָכען טיף אין קאָפּ אַריין. ראַסע — האָט ער זיך געטראַכט, איז טאַקע ראַסע, קאַסע איז אָבער דאָך קאַסע. ער האָט באַלד געענדערט די מינע און דעם טאָן, די געסט אַריינגעבעטען צו זיך אין שטוב, געשטעלט פאַר זיי לייטישען כבוד. דער היטלעריסטישער דבוק — האָט זיך געדוכטען — איז פון איהם אַרויסגעשפּרונגען און עס איז צוריקגעקומען די דויטשע געמיטליכקייט.

אין טראַקט פון שמועס ווערט פּלוצלינג דער עלטערער יוד בלאַס, אויגענבליקליך פאַלט ער אַראָפּ פון שטוהל, וואַרפט זיך א סעקונדע ווי אין קאָנוואולסיעס, באַלד דערנאָך פערגלייזט ער די אויגען און ווערט טויט. דעם יונגערן ערשיטערט כלומרשט אַלי די סצענע, אז ער גיט א וואָרף אוועק דאָס פּעקל און אַנטלויפט שנעל אַרויס פון שטוב.

דער דייטש הייבט אָן צו ציטערן פון שרעק. א מיאוסע קאַשע — פאַלט איהם איין — קאָן זיך דאָ פערקאָכען. דער מת בלייבט ביי מיר אין שטוב, דער איינציגער עדות צנטלויפט. ביי די היינטיגע פערהעלטנישען קען מען נאָך זיכער זאָגען, אז דאָס איז געווען זיין מלאָכה, גיי האָב צו טון מיט פּאָליציי, קאָמיסיעס, געריכטן, אַדוואָקאַטן; און ווער ווייסט אפשר אויך מיט תפיסה.

דער דייטש האָט זיך גלייך גענומען נאָכיאָגן דעם אַנטלאָפענעם יונגענמאַן און איהם קודם צוריקגעשלעפּט צו זיך אַהיים. ס'האָבען זיך אָנגעהויבען אונטערהאַנדלונגען וועגען אַוועקפיהרען דעם מת. דער דייטש האָט פערשטאַנען, אז דאָס איז א זעהר פעראַנטוואָרטליכער ענין און אז ער דאַרף דורכגעפיהרט ווערען אין גאַנצען. ער האָט אויסבעדריקט זיין גרייטקייט איינצושפּאַנען א פערד און פאָגען און ביינאַכט אַוועקציפיהרען דעם מת אויפן מיכגאָשטשער בית-החיים.

דער יונגערמאַן האָט דעם דייטש ערקלערט, אז ס'גייט איהם ממש נישט אין לעבען איהם צו בעפרייען פון די דראָהענדע קלאָפּאָטען און צוזאַמענהאַנג מיט'ן געשעהענעם אומגליק. מ'דאַרף טאַקע דעם מת אין גאַנצען אַוועקפיהרען און דווקא וואָס פריהער. די מעשה איז אָבער, וואָס די זאַך איז פערבונדען מיט קאָסטען. ערשטענס דאַרף מען פאַר דער קרקע בעצאָהלען 2 הונדערט זלאָטעס און צווייטענס מוז מען די מתעסקים אויך אַריינרוקען כאָטש א הונדערטער, אז זיי זאָלען מאַכן א שווייג. דאָס עסק דאַרף אַלזאָ קאָסטען א 3 הונדערטער. גראָד האָט נישט ער און אויך נישט זיין פערשטאָרבענער שותף ביי זיך קיין גראָשען. איז דעריבער טאַקע נישט פערהאַן קיין אַנדערער אויסוועג, ווי נאָר, אז ער, דער דייטש, הייסט עס, זאָל דאָס נויטיגע געלד געבען. אָבער נישט אַלס נדבה חלילה: ער פערלאַנגט נישט קיין שום נדבות. איבעריגענס, טאָר מען לויט'ן יודישען דין קיינעם נישט קובר זיין פאַר געשאָנקען געלד... ער וויל נאָר, אז דער דייטש זאָל דערוויילע די נויטיגע סומע אויסלייגען. ער וועט זי איהם מיט'ן שענסטען דאַנק גלייך אָפּגעבען. ער וויל אַפילו נישט, אז מ'זאָל איהם געטרויען אויפ'ן וואָרט, נאָר ער איז גרייט איבערצולאָזען פאַר א משכון זיין פּעקעל. אין וועלכען ס'געפינט זיך דער טייערסטער ענגלישער שטאָף, וואָס איז א מציאה פאַר איין ברידער דעם צווייטען מינדעסטענס א 3 הונדערט זלאָטעס. אגב וועט דאָך איהם אויך קומען א שעהנע פאַר זל. פּראָוויזיע פון דער קאַרטאָפעל-טראַנזאַקציע.

הכלל, דער דייטש האָט געוויינט און געצאָהלט. א ברירה האָט ער געהאַט. מ'האָט איינגעשפּאַנט א בּרעטער-וועגעלע, אַרויפגעלייגט דעם מת און זיך געלאָזט אין וועג אַריין. צוקומענדיג צו דער ערשטער קרעטשמע, האָט דער יונגערמאַן דעם דייטש אַריינגענומען, איהם גוט אָנגעכוסה'ט און אז ער האָט שוין געהאַט מעהר אין קעפּל ווי אין פלעשעל האָט ער זיך אונטער עפּעס אַן'אויסרייד א דריי אַרויס געגעבען פון דער שענק.

ווען דער דייטש האָט זיך שוין געהאַט אַביסעל אויסגעניכטערט און ער איז אַרויסגעגאַנגען א קוק טון אויף דער פוהר, איז איהם פּשוט נישט גוט געוואָרען: דער מת איז פערשוואונדען; געוואָרען און אויך זיין לעבעדיגער בעגלייטער האָט זיך מעהר נישט געוויזען. ערשט דאַן האָט ער זיך געכאַפּט, אז מ'האָט איהם בעקיטערט פון אויבען ביז אַראָפּ. פול מיט רציחה און ציין-קריצעניש האָט ער אויסגעדרעהט דעם דישעל אַהיים.

דאָ האָט איהם אויסגעזיי דער משכון אָנגעהויבען צו עגבערן דעם קאָפּ. איהם האָט זיך גע דוכטען, אז דאָס איינגעלייגטע פּעקעל סחורה איז א געגנבעטעס און מ'קאָן איהם נאָך פאַר פּאַסריי איינזעצען ווער ווייסט אויף ווי לאַנג אין קרימינאַל אַריין. ער איז שנעל אַוועק אין א שכנות'דיגען דאָרף ווייזען עפּעס א מבין די סחורה.

ווי גרויס איז געווען דעם דייטשס צאָרן און קרענקעניש, ווען דער דאָרפס-מבין האָט איהם ערקלעהרט, אז די סחורה איז נישט דער טייערסטער ענגלישער פאַלטען-שטאָף, נאָר א ביליגער לאָדזער וועקאָר און אז דאָס גאַנצע פּעקעל איז ווערט האָכסטענס א הונדערט זל. דעמאָלט האָט דער דייטש אָנגעהויבען צו פערשטעהען, אז די גאַנצע מעשה מיט די קאַרטאָפעל און טויט-מאַכען איז געווען א געשיקטער טריק פון צוויי ראַפינירטע שווינדלער.

ער האָט וועגען דער געשיכטע תיכף געמאָלדען אויפ'ן פּאָסטערונעק. ס'איז אָנגענומען געוואָרען א שטרענגע אויספאָרשונג. נאָך לאַנגע זוכענישען איז געלונגען דעם „מת" אין לאָדז צו ענטדעקען. דעם שותף האָט ער נישט אויסגעגעבען. דער פערהאַלטענער האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס דער 48 יעהריגער משה ג—ן, א געוועזענער פּויזנער פּאָהרער.

די טעג איז בעטראַכט געוואָרען זיין פּראָצעס אין אָרטיגען געריכט. דער אָנגעקלאָגטער האָט געלייקענט, אז ער האָט גענומען פאַר דער סחורה 300 זלאָטעס, נאָר ער האָט זיך בעקענט בלויז צו 100 זל. ער האָט זיך טאַקע בענוצט מיט'ן דערצעהלטען טריק. ער האָט דאָס אָבער געטון, ווייל דער דייטש איז א געפעהרליכער אַנטיסעמיט און ער וואָלט אַנדערש ביי קיין יוד נישט געקויפט. קיין שווינדעל איז ער אָבער נישט באַגאַנגען, ווייל די סחורה דאַרף דאָך טאַקע קאָסטען א הונדערט זלאָטעס.

דאָס געריכט האָט אָבער נישט אַקצעפּטירט אַזעלכע האַנדעלס-מעטאָדען און אגב האָט עס געהאַט א גרונט צו גלויבען, אז דער פרייער האָט טאַקע משלמ'ט פאַר'ן פּעקעל 300 זלאָטעס און דעריבער דעם בעל-דבר פער'משפּט צו 6 חדשים תפיסה.

ארגוס.

וואס עס טוט זיך היינט אין דייטשע פאמיליעס

פון געמישטער הייראט און געמישט ליבע

(ענדע פון 5טע זייט).

אייגענע חתנים, די אייגענע געליבטע, וועלכע ווערען געהעצט און געטריבען, ווי היימלאָזע הינט.

אָט די דאָזיגע האַרבע שאלות פייניגען איצטער מעהרערע און מעהרערע פערייודישט-געוואָרענע דייטשקעס, וואָס געפינען זיך איצט צווישען צוויי פייערען.

עס זענען שוין געווען פאַלען אין בערלין, ווען נאַציישע ברייטע אָדער טאַטעס פון דייטשקעס אַזעלכע, וואָס האָבען געהאַט געפיהרט אָדער פיהרען נאָך ליבע מיט יודישע יונגעלייט, האָבען אָנגעהויבען אויספּרעסען פון די יונגעלייט גרעסערע סומען געלד פאַר דעם בזיון, וואָס זיי האָבען פערשאַפט די „פרוינדינס" זייערע.

איך ווייס פון איינעם אַ פאַל, ווען א טאַטע מיט אַ זוהן האָבען אָנגעהויבען פאָדערען פון איינעם א יודישען בחור הייי טויזענט מאַרק באַר דערפאַר, ווייל ער האָט כלומרשט פערפיהרט און געשענדעט זייער „אומשולדיגע" טאָכטער און שוועסטער.

צו דערזעלבער צייט, ווען טאַטע און ברודער האָבען אָנגעהויבען אויספּרעסען געלט פון דעם אַזוי אויך געגוג שוין צעטומעלטען יודישען יונגענמאַן, צו דערזעלבער צייט האָט די טאָכטער און שוועסטער זייערע, ד. ה. די „פרוינדין" פון דעם יונגענמאַן, געבראַכט איהם בגנבה צושטייער אויף אַ בילעט, ער זאָל וואָס גיכער אוועקפאָהרען פון דייטשלאַנד, ביז עס וועט ווערען אין לאַנד ווידער אַמאָל רוהיג און גוט...

עס זענען אָבער אויך געווען פאַלען אַזעלכע, ווען יודישע יונגעלייט, וואָס האָבען יאָהרענלאַנג זיך געהאַט אַרומגעפיהרט מיט זייערע „פרוינדינס" און נישט געהאָוסט ווי פון זיי פּטור צו ווערען (אַפילו אַ „פרוינדין" קאָן אויך אַמאָל דערעסען ווערען), האָבען זיי, די דאָזיגע יונגעלייט, זיך בענוצט איצט מיט דער מהומה אין לאַנד און געמאָלדען די נישט-געזעצליכע דייטשע ווייבער זייערע, אַז וויבאַלד דאָס דייטשע פאָלק קאָן זיין אַזוי ברוטאַל צום יודישען פאָלק, ווילען זיי מעהר קיין מגע ומשא נישט האָבען מיט די טעכטער פון אַזאַ פאָלק...

דאָס הייסט „גע'גנבט" צוליב ריין-נאַציאָנאַלע טעמים...

אין אַזעלכע פאַלען האָבען נישט, נעבעך, די פערלאָזענע „פרוינדינס" צו ווענען צו אַפּעלירען, ווייל געהען איצט מאַגען ליבע ביי יודישע יונגעלייט איז דאָך אַ חרפה און אַ בושה.

עס זענען מיר אויך בעקאַנט אַ פּאָר פאַלען אַזעלכע, ווען יודישע מענער, וואָס זענען געגאַנגען אוועק פון זייערע יודישע פרויען צו דייטשקעס, האָבען זיך איצט ווידעראַמאָל אומגעקעהרט צו זייערע געזעצליכע יודישע ווייבער, וויסענדיג אין פאָראויס, אַז די דייטשקעס זייערע וועלען איצט קיין מוט נישט האָבען צו זוכען זיי ביי די ווייבער אָדער מאַכען עפענטליכע סקאַנדאַלען.

איינער אַזאַ יונגערמאַן, וואָס ליפערט מיר סיגאַרעטען, האָט מיר דערקלערט, אַז זיין ווייב איז אויפ'ן זיבעטען הימעל, וואָס היטלער האָט איהר אומגעקערט צוריק איהר מאַן...

איז מיר געוואָרען קלאָר, אַז די נאַציאָנאַלע געפיהלען און נאַציאָנאַלע סענטימענטען האָבען אָנגעהויבען איצטער אַרויסווייזען זיך אין דייטשלאַנד אַפילו אויף אַזאַ מין אינטערנאַציאָנאַלען און אַלמענשליכען געביט, ווי ליבע צווישען מאַן און פרוי. וואָס אין די פריהער געזעצע נאָרמאַלע צייטען פלעגען דווקא אויף אָט דעם געביט (ליבע און לייך דענשאַפט) אָפּגעווישט ווערען אַלע נאַציאָנאַלע און ראַסען-גרעניצען.

וויפיל האָבען זיך דאָס גע'שמד'ט אָדער מגייר געווען צוליב ליבע?

איצט אָבער וועלען אין דייטשלאַנד טויזענטער און טויזענטער זיך אומקעהרען פון דעם געמישטען ליבע-פּראָנט צוריק צו זייער ראַסע, צוריק צו זייער פאָלק.

מעלדונג

בסתדרות „צעירי מזרחי", פּיוטרקובסקה 18

בזה אנו מודיעים, שהחל מיום א' העבר הסתדרותנו נמצאה במעון חדש פיוטרקובסקה 8 (בחצר השני, חומה שמאלית, דיוטה שני).

הלשכה פתוחה בכל ערב משעה 8 עד 10.

כמו כן אנו מודיעים שפתחנו אצל הסתדרותנו עולם קריאה ובו נמצאות כל העתונות הארצית: חבצלת, מה, וביחוד העתונות הארץ-ישראלית. 2816

ביי מידקייט און נערווזיטעט

מורא-געפיהל, שלאָפלאָזיגקייט, הערץ-בעשווערדען, בלוט-דרוק, רעגולירט דאָס נאַטירליכע ביטער-וואַסער

Franciszka Józefa

די בלוט-צירקולאַציע און אונטערלייב באַכהאַלטונג און ווירקט בערוהיגענד אויף די נערווען, עמפּפעהלט פון דאָקטוירים

ראדיא-פּראגראם

זונטאג, דעם 28 מאי 1933

9 מיליטערישער גאָטעסדינסט. 11,20 טראַנסמיסיע פון די לייכט-אַטלעטישע פערמעסטונג. 1157 צייט-סיגנאַל. 12.10 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 2.15 סימפ. פריהמאָרגען, רעפּעראַט. 2 לאָדזער רעפּעראַט. 2.20 „דער יום-טוב פון קינדער" אויסגעפיהרט פון די אַרטיסטען פון לאָדזער שטאָטישען טעאַטער 2.50 טראַנסמיסיע פון דער קינדער-פערווייליגונג פון פּאָניאַטאָווסקי-פּאַרק. 3.05 מוזיק. 3.30 לייכט-אַטלעטישע איבונגען. 4 מוזיק. 4.20 פּראָגראַם פאַר יוגענד. 4.45 „שפּראַכען-ווינקעל". 5 פּאַר-טעפּיאַן-רעטשיטאַל. 6 לייכטע מוזיק. 7 פערשידענעס. 7.15 ספּאָרט-ידיעות פון לאָדז. 7.25 אוידיציע. 8 אָווענד-קאָנצערט. 10 טאַנץ-מוזיק. 10.55 קאָמוניקאַטען. 11 טאַנץ-מוזיק.

אויסלאנד

12.40 וויען—סימפ. קאָנצערט. 3.00 שטראַסבורג — קאָנצערט. 5.25 מאָסקווא — אָפּערע „דאַמע פּיק" פון טשייקאָווסקי. 8.00 פּראַג — אָפּערעטקע „שעהנע העלענא" פון אָפענבאַך. 8.00 וויען — אודיציע. 8.30 מיילאַנד — אָפּערע „סיביר". 905 דאַווענטרי — אָראַטאָריום „שמשון" פון הענדעל.

בעריכט פון לאווניק יאָעל

וועגען דער לאַגע אין א"י

„אגודת ציון" אויף אַלטשטאָט אָרדענט איין היינט 11.30 פאָרמיטאָג אין זאַל „מאַמוט", זגערסקאַ 17, א גרויסע פערזאַמלונג אויף וועלכער לאווניק אַלעקסאַנדער יאָעל וועט איבערגעבען זיינע איינדרוקען פון דער רייזע איבער ארץ-ישראל.

פון יודישען טעאטער „סקאלא"

היינט 4 נאָכמיטאָג פאַר אַרבייטער און אינטעליגענץ און 9 אָוענד ווערט געגעבען „מאַמע און שוויגער" מיט לוסי און מישאַ גערמאַן אין די הויפּטראָלען.

פון דער לאדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — — —	74.00
3 פּראָצענטיגע בוראָוולאַנע —	38.25
4 „ דאָלאַרובקא —	49.50
7 „ סטאַביליזאַציע (אמ.)	49.50
8 „ וואַרשאָווער פאָנד-בריף	39.50
8 „ לאָדזער „ „	36.00
ענגלישע פונט — — —	30.20
דאָלאַר — אָפיצ. 7.59, נישט אָפיצ. —	7.55
גאָלד-דאָלאַר — — —	9.23
גאָלד-רובל — — — —	4.88
ביימער מאַרק — — —	2.03

פּאַרק Juljanów

טעגליך געפעפעט פון 8 אַ זייגער פריה
אויפ'ן אָרט: בופעט, קאנדיטאָריי, לודקעס, שיס-הויז א. אַ. וו.
יעדען זונטאג און יום-טוב קאנצערט
ערמעסיגטע אַיינטריטס-פּרייזען. די פּערוואלטונג. 2006
פאַר שולען און אויספלוגען אין גרופען ספּעציעלע הנחות.

מיט פולע רעכט פון רעגירונגס-גימנאַזיום
(קאטעגאָריע A)
מעדכען-גימנאַזיום
און פּריוואַטע אַלגעמיינע שולע פון
מאריע האכשטייך
23 וואָלטשאַנסקא 23.
דאָס איינשרייבען פון נייע שילערינס קומט פאַר טעגליך (חוץ שבת) פון 9 ביז 2 און פון 5 ביז 7.

Z prawami Gimnazjów Państwowych
Gimnazjum Żeńskie
Józefa Aba w Łodzi
oraz Szkoła Powszechna ZIELONA 10, tel. 122-12
איינשרייבונגען אין די גימנאַזיאַלע קלאַסען, ווי אויך אין דער פאָלקשולע נעהמט אָן דער סעקרעטאַריאַט אין די לערן-שעה'ן. אין 1 קלאַס פון דער פאָלקשולע ווערען אָנגענומען מעדלעך און יונגלעך פון 6 יאָר אָהן עקזאַמען. שכר-למוד אין דער פאָלקשולע איז פערקלענערט.
2804

פּעטסיאָנאַט ZDROWIE ס. ראַפּאַפּאָרט
ווישניאָווע-גורא
נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט שוין אָפען.
ס'זענען איינגעפיהרט אַ סך פערבעסערונגען און נייאיגקייטען: ראַדיאָ, טעלעפאָן, פּיאַנאָ, פערשידענע געזעלשאַפטליכע און ספּאָרט-שפּילען. פאַרציגליכע קוך. קריזיס-פּרייזען!
אינפאָרמאַציעס ערטיילט: ש. ראַפּאַפּאָרט, פּיעטריק. 9 און אויפ'ן אָרט.

די פאַרבעריי, שליכטעריי און בלייכעריי פון BUHLE i PUFAL
אינה.: ראַבערט פופאַל
איז פון לימאַנאָווסקי-גאַס 41 אויף
11. ליסטאָפּאַד 122 איבערגעטראָגען געוואָרען
פריהער ברידער ציגעלבערג
און איז ווייטער אין פולען בעטריב
אונטער דער אויביגער פירמע.
טעלעפאָנישע פערשטענדיגונג 203-90 נעניגט. 2809

צי ווייסט איהר וואו מען רעפּערירט אמביליגסטען שיך?

נור אין דעם באַקאַנטען רעפּעראַטור-ווערקשטעל
סטאַניסלאַוו לאַפּאַרט
פּעטריקאָווער 50 אין הויף קוואר-אפיצינע
די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט סאָליד אונטער דער ליטונג פון די בעסטע פאַכמענישע קרעפטען.

שוסטער	דאַמען-אַבצאַצען	70 גר.
	הערן-אַבצאַצען	1.40 זל.
	דאַמען-זוילען געשפּילקעוועט מיט פלעקעס	2.50
	דאַמען-זוילען גענייט מיט פלעקעס	3.25
	מענער-זוילען געשפּילקעוועט מיט פלעקעס	3.50
	מענער-זוילען גענייטע מיט פלעקעס	4.25

בעמערקונג: די אַרבייט און דאָס לעדער איז גאַראַנטירט.

בעקאַנטמאַכונג.
דערמיט האָב איך דעם כבוד מיטצוטיילען דעם ג' פּובליקום, אַז ס'איז געוואָרען געעפענט אַ כשר'ער
פּענסיאָנאַט „ZDROWIE"
פריהער (Sanato) אויף ווישניאָווע גורע,
וואָס געפינט זיך אין וואַלד און איז קאָמפאָרט איינגעאָרדענט, לויפענדיג וואַסער אין די צימערן, באָדלעך, אייגענער עלעקטרישער שטראָם, טעלעפאָן, פּראָמענאַדעס-סאַלאָן, טעראַס אויף זון-בעדער א. ז. וו. אונטער דער ליטונג פון קוואַליפיצירטע פאַכמענער. ספּעציעלע דיעטע-קיך. מעסיגע פּרייזען.
טעלעפאָנישע בעשטעלונגען: ווישניאָווע גורא № 10 אָדער אין לאָדז טעל. 136-76 M. Hochman אייגענטימער.
אויפ'ן אָרט אַן אייגענע ספר-תורה און ס'ווערט געדאַוונט.

אויפפאָדערונג!
איך פאָדער אויף צום לעצטען מאָל ה' וואָלף פלאַמיאַק און פרוי, דאָס זיי זאָלען מיר ערלעדיגען און פערלויף פון היינטיגען טאָג די 280 זל. און געגענפאַל גיב איך דאָס מאָרגען איבער דער פּראָקוראַטור. מיט אַכטונג
משה קראַכמאַליס,
שוו. יאַקובאַ 7.
2813

כירורגישער קאַבינעט
Dr. Szreiber
איז געוואָרען איבערגעטראָגען אויף
Narutowicza № 9
tel. 122-95.
אָפּעראַציעס, אָפּאַטרונקעס, הַלִּם ושילאָקעס אז"וו היילאנשטאַלט-פּרייזען.

קליינע אנאנסען
1 זלאָטי אנ'אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

אָפּצוגעבען אַנ'אָרט צו שלאָפען פאַר 2 פּערזאָן אָדער אויף אַ פּראַצאָווניע אויך פערקויף איך פערשידענע מעלער-שאַבלאָנען און שפּריץ-מאַשינען מיט פאַרלאַגען, ביי פישאָף, לאָדז, פּולנאָצנאַ 9. כ'נעהם אויך אָן פערשידענע מעלער-אַרבייט צו ביליגע פּרייזען.

צו פערמיטען אַ גרויס געווֶעלב, ווי אויך פערשידענע צימערן מיט אַלע בעקוועמליכקייטען אָהן אָפּטרעט-געלד. צו ערפאַהרען ביי סרעבנאָגורא, לימאַנאָווסקיעגאָ 26.
2730

צו פערמיטען איינצעלנע שטיבען אויף פראַנציסקאַנער גאַס. צו ערפאַהרען אויף פאָמאָרסקא גאַס 35, ביי אַ. צוקערמאַן

הויף און פּערקויף
איך פערקויף אַ הוטען-געשעפט מיט איינריכטונג, אַ פראָנט-געשעפט און אַ וואוינונג אין 1 צימער און קוך. צו ערפאַהרען אויפ'ן אָרט נאַווראָט 1A פידלער.

צו פערקויפען אַ גרויסען אייז-קאַסטען ביליג. שרודמיעסקאַ 19, וו. 7, צו טרעפען פון 5–6 נאָכמ.
2801

אַ שלאָפצימער און אַ קוך-איינריכטונג פאַסט ניי פּרייזווירדיג צו פערקויפען צו ערפאַהרען נאָווע-זאַרזשעווסקא 10 פראָנט, 4-טער שטאָק.
2802

שייטלען
מיט פּאַריזער שרינדעל
ווי אויך פּערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט צו ביליגע פּרייזען און אַנדולאַציע ביי קערש, סטוועראָווא 15

פערשידענעס
Las-Chełmy nowoczesna miejscowość letniskowa Willa „Oaza" Dojazd tramw. Zgierskim i Ozorkowskim. 2807

מ'זוכט אַרבייט
איך זוך אַ שטעל אַלס רעסטאָראַן-אָדער האָטעל-בעדינער. כ'בין אַ פאַכמאַן און געוועזענער האָטעל-בעזיצער. צו ערפאַהרען ציגעל-גאַס 64, ביי אברהם וויינבערג, פאַר דימענט.
2812

פריוע פּאָסטענס
עס ווערט געברויכט אַ קוואַליפיצירטע פערקויפערין אין שיך-געשעפט שטעשניעווסקי, גלובנאַ 69.
2811

קוואַליפיצירטע שטאָפּערינס קענען זיך מעלדען קילינסקיעגאָ 18, וו. 30.

נויטיג אַ הענדשקע-אַרבייטער(ין) אויך אַ לערן מיידעל (יונגעל), צו ערפאַהרען ביי קריגער, קאַמיענגאַ 22, פון 8 אָוונד.
2796

אַ טיכטיגער פערקויפער אָדער פערקויפערין צו הערן און דאַמען-גאַרדעראָבען ווערט געזוכט. צו ערפאַהרען גלובנאַ 41 אין קאָנפעקציע-געשעפט.
2819

לאָקאַלען
צו פערמיטען 1 צימער 2 פענסטער פאַרטער אויך איין קאַמער, וואָלטשאַנסקא 144. ערפאַהרען ביים פערוואַלטער שימאַנסקי.
2805

איבערצוגעבען 2 גרויסע פראָנט-צימערן און אַ קוך. מיט אַלע בעקוועמליכקייטען אויף קאַמיענגאַ 9 ביי קאַנסקער טעל. 175-88.
2798

איבערצוגעבען אַ בעקעריי אויף אַ זומער-וואוינונג מיט אַ קאָנצעסיע, צו ערפאַהרען פראַנציסקאַנער 30 ביים הויז-וועכטער.
2818

לאָדזשי קענען בעקומען 2 אָנשטענדיגע יונגעלייט ביי אַנ'אינטעליגענטער פאַמיליע אויף חודש-געלד. ס'איז אויך אָבצוגעבען אַ צימער אויף אַ פּראַצאָווניע פּאָמאָרסקאַ 14, פראָנט, 2. שטאָק, וו. 4

Dr. med. M. TAUBENHAUS
פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעהמט אָן פון 4–8 אָוונד. 1789

DR. MED.
M. Glazer
הויט און ווענערישע קראַנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
ZACHODNIA 64
Telefon 185-49
נעהמט אָן פון 12 ביז 2 און פון 7 ביז 8.30 אָוונד. 1697
זונטאָג און פייערטאָג פון 10 ביז 12 מיטאָג

זיכערע הילף און אַ רפואה!
אָהן אָפּעראַציע, אָהן בלוט, אָהן אַ מעסער און אָהן בלוט-פערגיפטונג פאַר קראַנקע אויף ברוכען, פאַר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאַליקעס אין גוף, פאַר הויקערס און פיס.

פערלאָזט נישט די קראַנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי אַ טעגלעך-קאָפּ, און עס פאַלט אַראָפּ אין דעם פיס איז דער קראַנקער אין אַ גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער פּראַגדיג און שמערצליך. ספּעציעלע נומערע היילבאַנדאַזשען בעזונדערע; זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאַר הויקערס, ליימונגען ספּעציעלע היילבאַנדאַזשען און אָפּעראַציעס פאַר קרומע פיס און פלאַטפיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס.
עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

איינציגע אָרטאָפּעדישע היילאַנשטאַלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַרישלער, פּראָפ. דר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.
דעם ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקא 10 דריק איך אויס מיין הערציגסטען דאַנק פאַר דעם וואונדערבאַרען אָנגעלעגטען באַנדאַזש אויף מיין פערעלטערטען ברוך, אויף וואָס כ'בין אָפּערירט געוואָרען 2 מאָל.
(—) Dr. Berghof, lekarz.

Poradnia WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1
נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייט, און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויסלפלוס אויף סיפיליס און טריפּער, קוואַרץ-לאַמפּען, עלעקטרישער היילקאַבינעט.
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוו. פון 11–4 נאָכמ. נעהמט אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נאָר קינדער און פרויען, זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ. בעזונדערער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאָן 63-137
עס נעמען אָן דאָקטוירים ספּעציאַליסטען שיפּמאַן, וואָלינסקי, שמיר-נעלד, קערשנער, שמער-לאָווסקי, סלאָבאָדסקי, זאַלצ-וואַסער, איציקזאָן, סראַ-סאָווסקי, יאַקובזאָן און דענטיסטין סטאָראָפּאָלסקאַ.
וויזיט 3 זל.

Dr. med.
Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע - בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
נעמט אָן פון 8–11 פריה און 4–8 אָוונט, זונטאָג פון 9–1 בייטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פּרייזען.

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 2–3 און פון 6.30 ביז 8 אָוונט. זונטאָג פון 10–1 בייטאָג
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אַרבייטסלאָזע לעטשניצע-פּרייזען

LECZNICA PRYWATNA
Położniczo-Ginekologiczna
Dra med. S. Druebina
6-Sierpnia 15/17, tel. 153-10 I i II kl
godziny przyjęć w lecznicy od 10—12 codziennie. PORADA 5 ZŁ.
Pryw. mieszk. Piotrkowska 124, tel. 213-02 godziny przyjęć od 4—6. 2492

ד"ר מעד.
ש. גרינבלאַט
אינערליכע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען אויף לימאַנאָווסקיעגאָ (אַלעקסאַנדער) 28
טעל. 228-60. 2700

Dr. S. KANTOR
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעהמט אָן פון 8–2 נאָכמ. און 4–9 אָוונט. זונטאָג און יום-טוב פון 8–2 נאָכמ.

לעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אַז קראַנקע אין אַלע ספּעציאַליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה
מאַר'ן טעקסט — פרייטאָג און ערב-יו"ט — 24 גר. אין דער זייט שפּאַלטען
אין טעקסט — 40 — 60 — 4
נאָכ'ן טעקסט — 12 — 18
נעקראָלאָגען — 20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס מיטטעלוערטער חשוב — 10 גר.
מינימום דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנאַמענטס-פּרייז:
אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אמעריקאַ — 1 דאָל.

פאַהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר'ן אינהאַלט און טעקסט פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך. די אדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און בייַנאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg   Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.